Үбhэ тэжээл элбэгээр бэлдэхэ, малай ашаг шэмэ ехээр абаха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэхэ гээшэ малшадай дайшалхы зорилго мүн

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 177 (9932) | 1962 оной июлиин 28, суббото | Сэн 2 мүнгэн

Адыгейн ажалшадта амаршалга

Адыгейн автономито областиин байгуулагдаhаар 40 жэл гүйсэбэ. Энээнтэй дашарамдуулан КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюро, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум, РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет Адыгейн хүдэлмэришэдые, колхознигуудые, интеллигенциие, бүхы ажалшадые халуунаар амаршалаад, Коммунистическэ партиие, Советскэ правительствые тойрон тэдэнэр бүри нягтаар жагсаха, областиин үмэнэ табигдаhан зорилгонуудые болон социалис уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тулада бүхы хүсэ шадалаа зорюулха гэжэ батаар этигэжэ байhанаа элирхэйлэн мэдүүлээ.

(ТАСС).

КПСС-эй обкомдо, республикын Министрнүүдэй Соведтэ

...ү ехээр абаhанай түлөө республикын колхоз, совхозуудта ажалай нэмэлтэ түлөөhэ тогтоохо тухай

...алишад болон мал адуу...адай hү ехээр абаха, тэ...ингээ өөрынь үнэ сэнгые ...даруулха хэрэгые урма...хын зорилгоор КПСС-эй ...м, республикын Министр...эй Совет тусхай тогтоол ...а. hара бүриингөө, жэ...гээ түсэбтэ даабарие hү ...гаар үлүүлэн дүүргэhэн ...озуудай hаалишад доро ...аhан дурадхалай ёhoop ...ай нэмэлтэ түлөөhэ аба...айна.

...рбээ hаалишадай тогтоог... базисhaa бүри үдхэн то..., ...г hү hааhан байгаа hаа, ...эртэ hүнэйнь тоhолигой ...гдэhэн 0,1 процент бү... hара бүхэндэ 2 түхэриг ...эр мүнгэн түлэгдэхэ бо...

...л адуулагшадта харуу...а байhан үнеэдэйнь тоое ...да абан иимэ түлбэри ...охо: харууhалдаг бүлэг ...hээ hара бүридэ hү hаа... ...сэбэй үлүүлэн дүүргэг... байгаа hаань, 4 процент ...р, тиихэдэ жэлэйнгээ ...е үлүүлэн дүүргэhэн ... hаань, түсэбhөө гадуур ...гдаhан hүнэйнь (худал...ай сэнгээр) сэнгэй 10 ...т хүрэтэр түлэгдэхэ.

...ехээр hааhан, өөрынь ...сэнгые хямдаруулhан сов...дай hаалишад, мал адуулагшадые материальна талаарнь урмашуулхын тулада «Совхозуудай ажалшад, хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдые материальна талаар урмашуулха ажалай түлөөhэнэй гуримууд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй 1961 оной июниин 15-да гараhан 542-дохи тогтоолой үндэhөөр зохилдуулан иимэ хэмжээгээр шагнаха гэбэл:

hү hаалгаар hара бүриингөө түсэбые үлүүлэн дүүргэhыень, тэрэнэйнь шанарые харалсан, түсэбhөө гадуур тушаагдаhан hүнэйнь (наймаанай сэнгээр) сэнгэй 25 процент хүрэтэрнь түлэхэ.

Продукци абалгада ажалайнгаа гаргашые хэды шэнээгээр хорооhонойнь гэхэ гү, али өөрынь үнэ сэнгые түсэбөөр хараалагдаhанhaa хямдаруулhанайнь түлөө тэрэнhээ алмагдаhан мүнгэнэйнь 40 процентыень түлэхэ.

Энэ оной июлиин 1-hээ эхилээд hаалиин гүүртэ, hаалишад бүхэндэ hара бүриин даабари үгэхыень, тэрэнине дүүргүүлхын тула хиналта, шалгалта хэхыень совхозой директорнүүдые, колхозуудай түрүүлэгшэнэрые уялгалха.

Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха бэлэдхэхэ республикын Министерство, нютагай үйлэдбэриин управленинүүд, КПСС-эй райком болон аймгүйсэдкомуудые июлиин 1 болотор колхоз, совхоз бүхэндэ hаалишадай ажалай нэмэлтэ түлөөhэ энэ гуримые зохилдуулан тогтоохыень уялгалха.

гээшэ тон шухала гэжэ КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет тоолоно.

hү hаалгаар түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргэхын тула hаалишад, малшадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, тэрэнэй дүнгүүдые хододоо гаргажа байхаар нютагай үйлэдбэриин управленинүүдэй парторгнууд, КПСС-эй райкомууд болон колхоз, совхозуудай партийна эхин организацинууд уялгалагдаба.

Иимэ мүрысөөн hү ехээр абаха, тэрэнэйнгээ өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха хэрэгтэ шухала удха шанартай байхань лабтай.

hҮ hААЛГААР ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭhЭНЭЙНЬ ТҮЛӨӨ РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗУУДАЙ hААЛИШАДТА АЖАЛАЙ НЭМЭЛТЭ ТҮЛБЭРИ ТОГТООХО ТУХАЙ

ДУРАДХАЛ

Жэлэй туршада үнеэн бүриhөө hаагдаха hүнэйнь түсэбэй иимэ байбал (литрээр)	Даажа байhан үнеэдhээ түсэбhөө үлүүлэн hаагдаhан hүнэйнь (худалдаанай сэнгээр) сэнгэй иимэ хубииень түлэхэ (процентээр)	
	hара бүридэ	Жэлэй дүнгэй hүүлдэ
1500 хүрэтэр	5 хүрэтэр	15 хүрэтэр
1500-haa 2000 хүрэтэр	8 «	20 «
2000—2500 «	9 «	25 «
2500—3000 «	10 «	30 «
3000—3500 «	11 «	35 «
3500-haa дээшэ «	12 «	40 «

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭР

Үбhэн ургабал юртэмсын шэмэг, үбгэн хөөрэбэл ульгэрэй шэмэг гэдэгтэл, суулгаархин hая наашынышье үбсүү сохимо иимэ ургаса үзөөгүй... Баян жэлээ бардамаар хэшэглэхэ гэhэндэл эртэ хабарhaa эхилээд, хура бороошье элбэг ороо.

Зандин, Хаятаhaa захалаад, Түгэнын тала хүрэтэр нэлэнхы ногоон нуга сабшалан нэмжыгээд, «Түргөөр хуряагыт!» гэhэндэл, талын hэбшээндэ эрьен найган, эбхэрэн халюуржа харагдана... Гоё даа, баясамааршье! Баясахын саада тээ, хүшэ хүлhөө hайсахан гаргаха абьяас ажалай халуун хаhа ерээ бшуу.

— Бороо хурада hаатаад, мүнөө нобшорхо саг бэшэ. Удахашьегүй нигэhээр таряа хуряалга ойртохонь. Шадахын сагта наратай сэлмэг үдэрнүүдые ухамайгаар hамбаашалан, хамаг техникэ, хүнүүдээ бултыень лэ элсүүлээгүйдэ бэрхэтэйхэн лэ болоод байна,—гэжэ энэ томо ажахые хүтэлбэрилэгшэ Лыгдэн Цыренович Цыренов hанаата болонгёор хөөрэнэ. Энэньшье гайхалгүй. Юуб гэхэдэ, энэ жэлдэ совхоз бүхыдөө 32.000 центнер бүдүүн тэжээл бэлдэхэ, 24.000 тонно шэмэтэ силос дараха зорилготой. Энэ хэрэгтэ эдиршүүдhээ эхилээд, үндэр наhатай үбгэд, хүгшэд хүрэтэрөө—нэгэ үгөөр тобшолходо, гарта хүлтэн бүхэн хаба шадалаараа хабаадалсажа байнхай.

...Хүүен шааян урдадаг Түгэнэ, Сулхара голнуудшье мүнөөдөө оньhoто машинын жэнгирээтэ хүгжэм соо тунанхай. Илангаяа Суулга, Хаятын сэсэрлиг нуга соо бүришье haa хүхюутэй. Совхозой томодхогдоhон хоёр бригаданууд 300 гектарта таригдаhан хара таряагаар силос даража эхилээ. Түрүүшын үдэрhөө эндэ силосэй гурба, мүн энээндэ тааруулагдаhан ороohоной 2 комбайн бүшэмэг үндэрөөр ургаhан «ногоон алтые» дуран соогоо хабатай бэрхээр «үмхэжэ», хадажа үрдинэ.

Ябуудтаа хэршэгдэhэн, сэл хүхэ үбhэтэй ногоо хүүзэбээр дүүрэн хүбхытэр тээhэн машинанууд дүнгинэсэ зүдхэн, дүүрэхэ, дундархагүй силосэй «амhарта» руу адхажал мэдэнэ. Эндэ хамта 20 гаран хүн хүдэлнэ.

hаяын үдэрнүүтэ ото-hэтэ бороотой, бүрхэг байбашье hаань, эдэнэр 1400-гаад центнер силос дараад байна. Энээнээ бүхыдэнь 3000 тоннодо хүргэхэ зорилготойнууд. Хүргэхэшье байха. Булта эбтэй этэйгээр хүдэлхэдэ хэрэг бүтээсэтэй, урагшатай ульгам байдаг.

Үүр сайхаhaa эхилээд, үдэшын харанхы болотор эндэ ажаллажа байhан магтаалта механизаторнууд Түдуп Батуев, Владимир Сангадеев, Батажап Чойпзонов гэгшэдые онсолон тэмдэглэнгүй үнгэрэлтэй бэшэ. Даб дээрэхи дүнгөөр совхоздо эдэнэр лэ эрхимлэжэ ябана.

Ингэжэ түрүүшын үдэрhөө сэлгеэ номин Суулгын талада косилка машинын таршаганаан, ирагуу зүрхэнэй дуунууд замханагүй..

Манай корр.

МОЛДАВИИН ССР. Котовско районой «Семилетка» гэжэ хүдөө ажахын артелиин колхознигууд бүхыдөө 460 гектар талмай дээрэ винограднигуудые шэнээр тарихын тулада хадын ташалангуудай шэнэ газарые ашаглажа байнхай. Зураг дээрэ: «Семилетка» гэжэ колхоз хадын ташалангай шэнэ газар хахалжа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Ажахын тоосоондо ороhон фермэдэ

Мүнөө жэлдэ хаана яанагүй үбhэ ногооной ургаса hайн. Ниитынгээ адууhа малда элбэг хүрэхэ үбhэ хуряажа абахын түлөө Ноёхоной XX партсъездын нэрэмжэтэ (Сэлэнгэ) колхозойхид урагшатайгаар ажаллана. Жэшээлхэдэ, ажахын тоосоондо ороhон нүхэр Цыбиковэй даадаг бригадынхид магтаалтайгаар ажаллана. Морин косилкашад Д. Биликтуев, Б. Жимбеев гэгшэд ажалдаа үглөөгүүр эртэ гараад, үдэшэ орой болотор хүдэлнэ, үдэртөө 4 гектар сабшахын орондо 5—6 гектар хүрэтэр сабшажа, үдэрэйнгөө даабарие 110—120 процент дүүргэнэ.

Мүн ажахын тоосоондо ороhон hаалиин 3-дахи фермынхид (эрхилэгшэнь Гомбоев) ехэ амжалтануудые туйлана. Тус фермын hаалишад—залуушуул Валя Батуева, Нэля Доржиева, Аюшеева гэгшэд үбhэ хуряалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

—Ажахын тоосоондо ороод үбhэ тэжээлээ өөhэдынгөө хүсөөр бэлдэжэ байхада урматайшье, зоригтойшье байна,—гэжэ эндэхид хөөрэлдэнэд.

С. Биликтуев.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

ИЛАГШАДТА—УЛААН ТУГУУД БАРЮУЛАГДАБА

...оссин Федерациин Министр...үүдэй Совет социалис мү...өөнэй дүнгүүдые хаража ...д, 1962 оной түрүүшын ...дта мяха, hү, ноohо, үндэ... абаха талаар эгээн ехэ үрэ ... туйлаhанай түлөө, тэрэ... малай болон шубуунай ... олон болгоhоной түлөө Ту... Хара хүрьhэтэ экономиче... район соohoo Курска об...ть, Волга шадарай—Пен...кэ область, Баруун Сиби...н—Алтайн хизаар, Зүүн ...ириин — Тувын АССР, ...с-Дурна зүгэй экономиче... район соohoo Приморско ...ар илажа гараа гэжэ тоо...н байна.

...ензенскэ областьдо, Ал... болон Приморско хи...нуудта РСФСР-эй Ми...рнүүдэй Соведэй дам...гын Улаан тугуудые ба...ха, мүнгэн шангуудые ...дэ үгэхэ; Курска область... Тувын АССР-тэ РСФСР... Министрнүүдэй Соведэй ...жуулгын Улаан тугуудые, ...эн шангуудые үгэхэ гэhэн ...оол баталан абтаа.

Колхоз, совхозуудта мал ажалай продуктнуудые элбэгээр абажа худалдаха, малай болон шубуунай тоо олон болгохо хэрэгтэ амжалта туйлаhанайнь түлөө Орловско, Волгоградска, Амурска областьнуудта мүнгэн шангуудые үгэхэ гэжэ шиидхэгдээ.

Кемеровскэ, Сахалинска, Камчатска областьнуудай, Хальмагай АССР-эй колхоз, совхозуудта мал ажал хүгжөөхэ талаар hайн хүдэлмэри хэгдээ гэжэ тэмдэглэгдэhэн байна.

Социалис мүрысөөнэй гурим дүүргээгүй дээрэhээнь Центральна, Баруун-Хойто, Волго-Вятска, Уральска, Хойто-Кавказска экономическа районуудай автономито республикануудта, хизаарнуудта болон областьнуудта дамжуулгын Улаан тугуудые барюулхагүй, мүнгэн шангуудые үгэхэгүй гэжэ Россин Федерациин правительство тогтоогоо.

(ТАСС).

Н. С. Хрущевтой Ю. Цеденбал уулзаба

КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущевтой МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ю. Цеденбал уулзаба. Тиигэжэ хани халуун хөөрэлдөөн болоо.

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай таhагые даагша нүхэр Ю. В. Андропов уулзалга дээрэ байлсаа.

Кубын элшэн сайд уулзалга хэбэ

МОСКВА, июлиин 26. (ТАСС). Кубын Республикаhаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Карлос Оливарес Санчес Кубын революционно hайндэртэй—национальна восстаниин 9 жэлэй ойтой дашарамдуулан июлиин 26-да уулзалга хээ.

Нүхэд Ф. Р. Козлов, Ш. Р. Рашидов, Б. Н. Пономарев болон бусад уулзалга дээрэ байлсаа.

Кубын арадай национальна hайндэртэ — июлиин 26-най үдэртэ зорюулhан үгэ хэлэжэ, элшэн сайд Карлос Оливарес Санчес суглаaрагшадта хандаа. Удаань КПСС-эй Центральна Комитедэй Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Ф. Р. Козлов үгэ хэлээ.

Нүхэд Карлос Оливарес Санчесай, Ф. Р. Козловой үгэ хэлэжэ байхада нэгэнтэ бэшэ альга ташалганууд болоо. «Хрущев, Фидель Кастро—хододоо хамта!»— гэhэн юрөөлнүүд табигдаа.

Аха дүү ёhоной, хани халуун оршон байдалда уулзалга үнгэрhэн байна.

ВЦСПС-эй арбадахи пленум

...ОСКВА, июлиин 26. ...СС). ВЦСПС-эй X пленум ...зуудай байшангай Колон...зал соо мүнөөдэр нээгдээ. ...омышленностьда болон ба...ада гүрэнэй түсэбүүдые ...рэхын түлөө тэмсэлдэ ...лшадые элсүүлэн эмхид... талаар профсоюзна ор...зацинуудай хүдэлмэри ...адхаха; социалис мүрысөө саашаданъ, хүгжөөхэ; үйлэдбэриин арга боломжонуудые hайнаар ашаглаха тухай шухала асуудалнууд пленум дээрэ хаража үзэгдэхэ юм.

Профсоюзуудай хүдэлмэридэ олониитые саашадаа бүри үргэнөөр хабаадуулха тухай асуудал пленум дээрэ мүн лэ зүбшэн хэлсэгдэхэ.

„Хельсинки орохо замдаа hайн ябагты!"

...алуушуул болон студент...дэй Бүхэдэлхэйн VIII конг...тэ хабаадаха советскэ де...циин 700 гэшүүд июлиин ...а Москваhaa мордобо. ...стивальна поезд советскэ делегадуудые Ленинград хүрэтэр абаашаха юм. Тэндэhээ «Грузия» гэжэ теплоходто тэдэнэр hуужа Хельсинки орохо байна.

Хүрбын совхозhoo ерэhэн бэшэгүүд

3. Мал олоор үсхэхэ, мяха ехээр абаха аргатай

Үнгэрhэн жэлэй эсэс багаар Хасууртайн, Тээгдын, Тохорюугтын отделенинүүдые хамталжа Хүрбын совхоз гэжэ мяха, hү ехээр абаха шэглэлтэй тусгаар ажахы болгоо hэн. Тэрэньшье тон зүб. Хүрбын голдо үхэр, адуу, гахай болон элдэб түрэлэй шубуу олоор үсхэбэрилхэдэ тон таарамжатай арга боломжоньшье чилээд ехэ байна.

Тиигээдшье дээдэ Хүрбын буряадууд хэр угhаа хойшо мал ажал эрхилдэг, үбhэ ногоо ехээр ургуулдаг. Хасууртайн деревниин ородууд таряа ехээр тарижа, сагhaa сагта баян ургаса хуряажа абадаг бүхэриг бэрхэ, мэргэжэл шадабаритай ажалша зонууд байhаниинь мэдээжэ. hаалишад Цыбикмид Холхонова, Дулма Дондокова, Таисия Паршакова, мал шахан таргалуулдаг үхэршэд Бадма Шоймполов, Михаил Спиридонов, гахайшан Михаил Шевченко, хонишон Аким Абрамов, кукурузовод Евтей Кожевников, луговод Савелий Иванов гээд лэ бусад габшагай малшадай, таряашадай, механизаторнуудай нэрэ мүнөөшье захагүй олоор дурдажа болоно. Өөhэдынгөө эсэшэ сусашагүй ажал хүдэлмэреэр хайшан гээд hаа ажахыгаа түргөөр хүгжөөхэ, баяжуулхаб гэжэ эдэнэр тэмсэн оролдоно.

hҮРЭГЫНЬ ЮУНДЭ ҮДЭНЭГҮЙБ?

Тиигэн гэтэр энэ баян арга боломжоёо хүрбөөрхин тон хангалтагүйгөөр хэрэглэнэ, ашаглана. Эхэ малай олоор hубайрдаг шалтагаанhaa, бүгэдыень ороондо оруулжа шададаггүйhөө, олоор малаа гарзалуулдаг ушарнуудhaa боложо, малайнь тоо толгой үдэнэгүй, ашаг шэмэнь нэмэнэгүй. Энээниие баримталхын тулада нэгэ хэдэн жэшээнүүдые тоо мэдээгээр тодорхойлон харуулая.

Тус совхоз байгша жэлэй эхиндэ 3841 үхэртэй, 904 гахайтай, 6780 хонитой байгаа. Үнгэрhэн хахад жэл соо 223 үхэр, 343 гахай, 350 хурьга гарзалуулаа. Энэмнай хэдэн шэнээн хэмжээнэй мяхан болоноб? Бодожо үзэхөөр. Үшөө ямар хохидол эндэ бииб гэбэл, эхэ мал ехээр hубайрна. Нёдондо сентябрь болотор, мэдээнэй ёhoop, 1067 үнеэд ороондо оруулагдаhан байгаа. Харин тэдэнhээ мүнөө орой 794 тугал абтаа. 3532 эхэ хонидhoo 2648 хурьган абтаа. Дутуунь 273 тугал, 884 хурьган болоно. Энэмнай томохон hүрэг мал гээшэ бэзэ.

1962 ондо эхэ малаа бултынь ороондо оруулха, искусственна аргаар үрэжүүлхэ, нэгэшье үнеэ hубайруулхагүйн түлөө эндэ юун хэгдэжэ байнаб, нёдондоноойнгоо алдууе хэр зэргээр заhажа, зайсуулжа байнаб гээд хаража үзэе. Эгээ мүнөө Хүрбын совхоздо 1382 үнеэд шэнэ түрэхэ 170 үхэр бии байна. Тиихэдэ тэдэнhээ гадна үшөө 492 толгой 1959—1960 оной эмэ түлнүүд (гунжанууд) тоологдоно. Эбэртэ бодо малай тоо толгой олошоруулха эрид зорилго табигдаhан хойнонь эдэниие бүгэдынь ороондо эрхэ бэшэ оруулха байгаа. Иихэдээ хамтадаа адаг хоёр мянган толгой түл ерэхэ жэлдэ абажа шадаха аргатай гэхэдэ ямаршье алдуу болохогүй ха юм.

Мүнөө энэ долоон hарын үнгэрөөд байхада, тус совхоздомнай оройдоол 732 толгой, тэрэ тоодо 156 шэнэ гунжад ороондо оруулагдаа. Магад түрөөдүй үнеэд үшөө олон байжашье болоо, зүгөөр түрүүшынхеэ үрэжүүлэгдэхэ залуу эхэ малайнь тоо аяар 500 шахуу толгой hэмнэй. Теэд эдэ малнай баhал орой нэгэшье түл үгэнгүй «хүгшэршэхэнь» бэшэ гү? Иимэрхүү байдал яашье тэсэшэгүй зүйл болоно гэжэ сэхэ хэлэхээр байна. Үнеэн hүрэгэйнгөө ехэнхи хубииень мүнөө болотороо ороондо оруулаадүй байхадаа, совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд ямар тобшолол хэжэ, юу бодожо байна хаб гээд асуултай болоно. Мал үсхэбэрилгэдэ айхабтар туhатай нүлөө үзүүлдэг түрүү арга—искусственна аргаар үрэжүүлгэ тэндэмнай тоогдоногүй. Миил 223 үнеэн даб дээрэ үрэжүүлэгдээд байна.

Гадна мал үсхэбэрилгэ, мяха ехээр абадаг болохо гэжэ хэлсэжэ байгаад, эхэ малаа хорооохо гээшэ баhа таарахагүй ябадал болоно. Зургаа hарын туршада энэ совхоздо 30 үнеэн үүсэлэгдэhэн, 44-ые үхүүлhэн байха юм. Эдэ бүгэдэ дээрэ хэлэгдэhэн тоо, баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, үхэрэйнгөө тоо олошоруулха, тэрээнhээ абтаха ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ гэhэн зорилгоёо хангалтагүйгөөр бэелүүлжэ байhые гэршэлнэ. Тодорхойлон хэлэхэдэ, эбэртэ бодо мал энэ совхозой эгээ ехэ мяха үгэдэг гол hалбаринь болоно ха юм. Али зэргэ ехэ hү үгэхэ байhан тухайнь хэлэбэшьегүйбди.

Мяха ехээр абадаг болохо хэрэгтэ гахай үсхэбэрилгэ мүн лэ шиидхэхы hуури эзэлхэ, саашадань бүри хүгжөөхэ таладашье тус ажахыда арга боломжо мүн лэ ехэ. Зүгөөр, түргөөр үдэдэг малай харууhан баhал муу. 83 эхэ гахайтай, тиихэдээ нэгэ дахин түрүүлхэ 80 эхэ гахайтай байгаад, миил 450 норшоонхо абаhан мүртөө 278 толгойень гарзалуулжархёо. Энэ баhа ехэ гэмшэлтэй зүйл болоно. Гахай юундэ гарзаладаг юумэ ааб гэжэ элирхэйлхэдэ, имагтал харууhанай мууhaa, байра байдалайнь хүйтэн, шииг нойтоной байдагhaa болоно гэжэ сэхэ тодорхойлогдоно.

Анхан колхозууд байхадаа Хүрбэ, Хасууртайн ажалшад адуу морёор яhала олон, баяншье байдаг hэн. Тиигээдшье адуун hүрэгтэ гэжэ үбhэ тэжээл ехээр гаргашалангүй, үбэл, зунгүй адуулаад лэ ондо оруулдаг заншалтай байгаа юм. Теэд юундэшьеб, hүүлэй жэлнүүдтэ адуунай тоо толгой ехээр хороогдоо,

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

Баян ургаса хуряахын урда тээ

КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр, партиингаа Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хүдөө ажахын бүхы ажалшадта хандаһан Хандалгаар зоригжоһон манай колхозой гэшүүд мүнөө жэл хүдөө ажахын продукци бүри ехээр абахын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэжэ байнад. Энэ жэл тарялангаймнай талмай нёдондонойхиһоо 2 мянган гектараар үргэлхэгдэжэ, 13680 гектарта хүргэгдөө. Тиихэдэ аша үрэ ехэтэй шэниисэ 7 мянган гектарта, кукуруза—1600 гектарта, горох—150 гектарта, саахарай свёкло—150 гектарта таригдаа.

Манай колхозшигууд энэ жэл тарилгынгаа талмайн гектар бүриһөө 14 центнер орооһо таряа, 300 центнер кукурузын ногоон набша, 200 центнер саахарай свёкло, 80 центнер хартаабха гэхэ мэтые абаха гэһэн тон харюусалгатай уялга абаа юм. Тэдэнэр энэ уялгаяа хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула шангаар тэмсэжэ байнад. Илангаяа манай механизаторнууд жэшээтэ һайнаар хүдэлнэд. Хэрбээ нёдондо жэлэй май һарада нэгэ условно тракторто 180 гектар зөөлэн хахалалга хэгдээд байгаа һаа, энэ жэлдэ 200 гаран гектар хэгдээ.

Механизаторнуудай дунда ниитэ-политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулһанай, социалис мүрысөө зүбөөр эмхидхэһэнэй ашаар хабарай тарилгын хүдэлмэри саг болзортоо, һайн шанартайгаар үнгэргэгдэһэн юм. Ургасын хойноһоо муу бэшэ харууһалга эмхидхэгдээ. Тэжээлэй ургамалнуудые ургуулха зорилгоор 16—17 хүнтэй механизированнэ ажахын тоосоото хоёр звено байгуулагдаа. Звено бүхэн 800-800 гектар кукуруза, 100-100 гектар хартаабха, 70-80 гектар саахарай свёкло болон хэдэн арбаад гектар бобово ургамалнуудые ургуулха юм.

Тэрэ хоёр звенодо 5 механизатор-коммунистнууд хүдэлнэ. Тэдэнэр ганса өөһэдөө һайнаар хүдэлөөд, хара амяа хараад ябана бэшэ, харин нүхэдэйнгөө дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна. Тиин тэдэ звеногой гэшүүд хабарайнгаа тарилга богони болзорто, эрхим шанартайгаар дүүргээ. Кукуруза 1600 гектарта квадратно-гнездовой аргаар таригдаад, тон һайнаар ургажа байна. Ургасын гарахаһаа урид, гараһан хойнонь борнойлго, зурууд хоорондын элдүүрилгэ 2 дахин хэгдэнхэй. Мүнөө тэдэнэй поли дээрэ нэгэшье буртаг үбһэ олохогүйт. Ургамалнуудайнгаа хойноһоо һайн харууһа хэһэнэйнгээ түлөө манай звенонуудта КПСС-эй райкомой, аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар барюулагданхай.

Мүнөө үндэр ургаса абахын түлөө тэмсэлэй харюусалгатай үе—ургаса хуряалга дүтэлжэ байна. Колхозоймнай 29 комбайнай 28-ниинь заһабарилагдаад, нүгөөдэнь эдэ үдэрнүүдтэ заһагдажа дүүргэгдэхэнь. Унаһан таряа хуряахын тула 14 мотовила бэлдэгдээ. Колхознай 54 трактортай юм. Тэдэнэй 50-ниинь поли дээрэ хүдэлхөөр бэлэн, 4-ниинь заһагдажа дүүргэгдээ шахуу. Силосэй 6 комбайнууднай баһал заһагдажа бэлэн болгогдонхой.

Комбайн, машинануудые саг болзортонь бэлэн болгохо хэрэгтэ коммунист нүхэр И. Е. Киреевэй габьяа тон ехэ. Тэрэнэй хүтэлбэреэр зургаан дүй дүршэлтэй механизаторнууд хүдэлдэг. Тэдэнэрэй эбтэй эетэй, оролдосо ехэтэйгээр хүдэлһэнэй ашаар машина, комбайнууд саг болзортоо, һайн шанартайгаар заһабарилагдаа. Ремонт дээрэ илангаяа сварщик-коммунист А. П. Синельников, токарь В. Г. Белоусов, слесарь А. С. Мальцев гэгшэд һайнаар хүдэлнэд.

Комплексно бригаданууд мүнөө бүхы зэр зэмсэг, амбаар болон орооһо таряа зөөхэ, хадагалха юумэнүүдээ бэлдэжэ дүүргээ. Жэшээлхэдэ, нэгэдэхи комплексно бригадын механизатор-коммунист П. А. Мальцев гансаараа орооһо ашадаг машина, орооһо сэбэрлэдэг «Висхом» болон хэдэн зернопультнуудые заһажа бэлэн болгоо. Тиихэдэ ганса Ф. А. Козловой хүтэлбэрилдэг бригадада арбаад центнер орооһоной багтаха томонууд 15 хайрсаг, хэдэн бункернууд бэлдэгдээ. Колхозой правлени, партком комбайн, агрегат бүхэниие һайн бэлэдхэлтэй механизаторнуудаар хангахын түлөө эрид хэмжээнүүдые абаа. Мүнөө жэл нэгэшье машина, агрегат урданайхи шэнги механизаторнуудай үгы дээрэһээ боложо мини байхагүй.

Ургаса хуряалгын үедэ поли дээрэ хүдэлхэ колхозшигууд болон механизаторнуудай эрилтэнүүдые гүйсэд хангаха талаар ехэхэн юумэ хэгдэжэ байна. Полевой станууд заһагдажа, лозунг, плакат, зурагуудаар гоёогдоно. Эндэ колхозшигуудай ерэхэтэй сасуу, полевой стан бүхэндэ агитаторнууд хүдэлжэ эхилхэ, ханын газетэ, «Дайшалхы хуудаһанууд» гаргагдажа, лекци, элидхэлнүүд уншагдаха. Колхозой правлени, партком ургаса хуряалга дээрэ хүдэлхэ механизаторнуудта нэмэлтэ түлөөһэ, шан үгэхэ гурим зохёон баталаа.

Энэ жэл таряа, ногооной гараса тон һайн. Оролдосо тэмсэлэй хүсөөр ургуулһан баян ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын түлөө колхозой правлени, партком, эхин партийна организаци ямар хэмжээ ябуулгануудые хараалнаб гэхэдэ:

Нэгэдэхеэр, таряа хуряалгын хүдэлмэриин эхилтэр үбһэ хуряалгаяа дүүргэхэ. Мүнөө бидэнэр үбһэ сабшалгатаяа хамта силос хэжэ байнабди. Силос даралга дээрэ 5 комбайн, 10 гаран автомашина хүдэлнэ. Энэ жэл колхознай 25 мянган тонно гэхэ гү, али нэгэ үнеэндэ 23 тонно силос дараха юм. Энээниие нёдондонойхитой сасуулаа һаа, 3 дахин ехэ болоно.

Хоёрдохёор, энэ жэл таряан жэгдэ һайнаар эдеэшэжэ байна. Таряа хадаха сагай ерэхэлээр, амяарлан хуряалгада хэдэ хэдэн жатканууд болон тиигэжэ хүдэлхөөр тааруулагдаһан комбайнууд, бүгэдэ дээрээ 19 агрегат табигдаха. Комбайн, жаткануудые бүлэг бүлэгөөрнь ашаглаха гэхэ мэтэ шэнэ түрүү арга боломжонуудые үргэнөөр хэрэглэхэбди. Тиин бүхы таряа хуряалгынгаа хүдэлмэри 12—13 ажалай үдэр дүүргэхэ гэһэн зорилго манай колхозшигууд урдаа табинхай.

Үнгэрэгшэ жэл манай колхоз гүрэндөө 25 мянган центнер орооһо таряа худалдаа юм. Хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ талаар партии, правительствынгаа эрид хэмжээ ябуулгануудаар зоригжон, манай колхозой колхозшигууд энэ жэл гүрэндөө 45 мянган центнерһээ бага бэшэ орооһо таряа худалдаха гэһэн уялга абанхай.

М. Фалилеев,
Мухар-Шэбэрэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

Хүдөөгөөр айлшалһаар

Хяагта хотын Культурын байшангай директор Н. Григорьевой толгойлдог агитбригада ажахын шухала кампаниин үедэ хүдөө нютагуудаар гаража, элидхэл, хөөрэлдөө үнгэргэдэг, кино, концерт ажалшадта харуулдаг юм. Энэ агитбригада уран һайханай искусствада дуратай 8—10 хүнүүдһээ бүридэнхэй. Багшанар Ю. Чернов, Л. Тараканковская, студентнэр И. Фомин, В. Левина, Культурын байшангай хүдэлмэрилэгшэ В. Бейрах гэгшэд энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Концертын урда нүхэр Григорьев колхоз болон совхозуудай малшадтай элдэб темэдэ хөөрэлдөө үнгэргэдэг, асуудалнуудтань харюусадаг. Концертын репертуарта арадай дуунууд, хатар, уран үгэ, богонихон зүжэг гэхэ мэтэ оруулагданхай. Мүн нютагай байдалһаа абтаһан темээр элдэб частушканууд тэрэ дары, ябууд зохёогдожо, уранаар дуулагдана.

Энээнһээ урда Пограничнэ совхозой, «Дружба» колхозой фермэ, гүүртэнүүдээр агитбригада ябаһан байгаа. Мүнөө программаяа шэнэдхээд, аймагай совхоз болон колхозуудай үбһэшэдтэ гарахаяа байна.

В. Жигжитов.

Республикын эхэнэрнүүдэй II съездые угтуулан

Эдэбхи үүсхэл бадараа

Үргэн уужам Буряад нютагаймнай эхэнэрнүүд өөһэдынгөө хуралдаан—республиканска 2-дохи съездые ажалай бэлэгээр угтажа байна. Загарайн аймагай Онохойн модоной комбинадай эхэнэрнүүдэй Соведэй хүдэлмэритэй танилсахада һонирхолтойшье, жэшээшье абамаар байба. Энэ комбинадта эхэнэрнүүдэй 9 совет байгуулагдаад, ажалшадай дунда ойлгууламжын, хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг.

Тус комбинадай коллектив коммунис ажалай нэрэ зэргын түлөө тэмсэлдэ жагсанхай. Тэндэ олон эхэнэрнүүд ажалладаг, тиимэһээ тэдэниие социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадуулха хэрэгтэ эхэнэрнүүдэй совет горьтойхон хүдэлмэри хээ. Жэшээнь, тарна цехтэ ажалладаг 65 хүдэлмэришэдэй 60-ниинь эхэнэрнүүд юм. Тус цехэй эхэнэрнүүдэй совет шэнэ үүсхэл хододоо гаргажа байдаг. Соведэй гэшүүн, коммунис ажалай ударник нүхэр Таран түлөөһэгүйгөөр бригадаяа хүтэлбэрилжэ эхилһэн юм. Тиихэдэ тус цехэй эхэнэрнүүд 6 үдэрэйнгөө нормые 5 үдэртэ дүүргэжэ, тиихэдэ 6-дахи үдэртөө түсэбһөө гадуур продукци гаргадаг болонхой. Тус цехэйхид хахад жэлэйнгээ түсэбые 117 процент дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 10 мянган түхэригэй продукци гаргаа.

Тарна цехэй хүдэлмэришэдэй гаргаһан һайн һайхан үүсхэлые комбинадай эхэнэрнүүдэй совет үргэнөөр нэбтэрүүлжэ эхилһэн юм. Нүхэр Таранай жэшээгээр Галина Гончаругай хүтэлбэрилдэг бригадынхид тусхай слесарьгүйгөөр, зэр зэмсэг болон тоног түүхаяа өөһэдынгөө хүсөөр заһадаг болохоһоо гадна, маркировщик болон шорой хамадаг хүнһөө арсажа, ажалладаг байраяа өөһэдөө сэбэрлэдэг болоо бшуу. Комбинадай бэшэшье бригаданууд үлүү хүнһөө арсажа, жэжэ божо юумэнүүдээ өөһэдынгөө хүсөөр бүтээдэг болоо.

Тус цехэйхид габшагай солбоноор ажаллахынгаа хажуугаар сүлөө сагаа хүхюунээр, ашаг туһатайгаар үнгэргэдэг. Тэдэнэр улаан булан, өөһэдын баян библиотекэтэй болохын тула тусхай фонд бии болгоһон юм. Тиигэжэ тэдэнэр телевизор худалдажа абаад, улаан булан соогоо харадаг болонхой. Библиотекэдэнь соведэй гэшүүд ээлжээгээр ном тараадаг юм. Ниитынгээ фонд сооһоо мүн бага салин абадаг, үбдэһэн эхэнэрнүүдтэ түлөөһэгүй путёвко үгэжэ, курортдо эльгээдэг.

Модо үйлэдбэрилгын цехэй эхэнэрнүүдэй совет үхибүүдые хүмүүжүүлхэ талаар угаа һайшаамаар хүдэлмэри ябуулдаг гээшэ. Цехэй хүдэлмэришэдэй үхибүүд бултадаа һайнаар һурадаг болонхой.

Үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ Онохойн дунда һургуулиин болон амаралтада гараһан багшанар 20 шахуу лекцинүүдые уншаһан, 10 шахуу тусхай үдэшэнүүдые үнгэргэһэн юм. Жэшээнь, «Хүүгэдээ бүлэ соогоо яажа зүбөөр хүмүүжүүлхэб?», «Үхибүүдээ коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ—эсэгэ бүхэнэй нангин уялга» гэхэ мэтэ тематическа үдэшэнүүд угаа һонирхолтойгоор үнгэргэгдэһэн юм. Тус хүдэлмэридэ багшанар С. В. Говорина, Л. Н. Васильева, Е. С. Скрипко болон бусад үнэн зүрхэнһөө хабаадалсадаг гээшэ.

Мүнөө зунай сагта хүүгэ-
дэй тусхай 11 гал
бии болгогдоод, тэн
нирхолтой хүдэлмэр
үдэр соо үнгэргэгдэ
дэ һургууляа шэнэ
лай жэлдэ эрхим һа
дэхэ тухай эхэнэрнү
онсо анхаралаа х
Мүнөө һургуулиин
гүйсэд заһагдажа, һ
шэнэ жэлдэ бэлэн б
хой.

Комбинадай эхэ
совет ганса коллек
дунда бэшэ, харин
ажалшадай дунда г
хүдэлмэри ябуулжа
Түрэл тосхоноо ар
болгохо хэрэгтэ эдэб
хабаададаг. Нэгэ һ
шада 5 мянган мод
гагдаа. Сэбэр гэр
түлөө конкурс соносх
Тэрэнэй дүнгүүд тус
дээрэ гаргагдажа, т
ри ээлһэн бүлэдэ в
шан барюулагдадаг.

Д. О...

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Ажалшадай депутадуудай сельскэ болон сомоной Соведүү... социалис мүрысөөнэй 1962 оной 2-дохи кварталай дүнгүүд

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай областной комитет республикын ажалшадай депутадуудай сельскэ болон сомоной Соведүүдэй хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй 1962 оной 2-дохи кварталай дүн хаража үзэбэ.

Мал ажалай продуктнуудые абалга, гүрэндэ худалдалга дээрэ һайн үрэ дүн туйлаһанай, орооһото, техническэ болон тэжээлэй ургамалнуудые тариха түсэб дүүргэһэнэй, бюджет дүүргэхэ талаар ниитэ эмхидхэлэй хүдэлмэриие һайжаруулһанай, эд бараанай эрьесын түсэб болон тосхон, һууринуудаа болбосон түхэлтэй болгохо хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлһэнэйнь түлөө Захааминай аймагай Дүтэлүүрэй сомоной Соведтэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг 250 түхэриг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулха, тиихэдэ тэрэ мүнгэн шанһаа гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Д. Д. Очировые 50 түхэригөөр, гүйсэдкомой секретарь нүхэр Д. Ж. Бадмаевые 30 түхэригөөр шагнаха гэжэ тогтообо.

150 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шан Яруунын аймагай Нарһатын сельскэ Соведтэ олгогдобо. Тэрээнһээ 40 түхэригынь гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр С. Ц. Уваровта, 20
түхэригынь гүйсэдкомой се-
ретарь нүхэр А. Н. К
да барюулагдаба.
аймагай Бага-Хуни
скэ Совет социали
сөөндэ 3-дахи һуури
100 түхэриг мүнгөөр
даба. Тэрэ тоодо гүй
түрүүлэгшэ нүхэр М.
кова 30 түхэригэй,
нүхэр Е. М. Каурова
ригэй мүнгэн шанда

Тиихэдэ Баргажана
гай Үүрэг-Шитханай
сельскэ, Захааминай
нэй сомоной, Сэлэнгы
Бухэнэй сомоной,
Дээдэ-Элхиин сельск
тын Амаладайн сель
дын Дэрэстэйн сомо
тын Шара голой сель
багатайн аймагай Тар
сельскэ, Хориин айм
жэнгын сомоной
байгша оной хоёрдох
талда һайн үрэ дүн х
амжалтануудые туйла
на гэжэ республик
нистрнүүдэй Совет,
зай обком тогтоол со
дэглэбэ.

Комсомол хүбүүн Юрий Лушников модо болбосоруулха станок бүтээдэг Сэлэн-Дүүмын заводто электрик-хабсаргагшаар хүдэлмэрилнэ. Нүхэр Лушников коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Зураг дээрэ: Ю. М. Лушников ажаллажа байна.
А. МАНТАЕВАЙ фото.

Магтаалтай даа!

Прибайкалиин аймагай Ильинкэ тосхондо модо буулгадаг бааза оршодог. Энэ предприяти түмэр харгыда хэрэглэгдэдэг шпала хюрөөдэдэг, элдэб мебель, суглуулагдамал гэрнүүдые бүтээдэг юм.

Эндэхи киноустановкодо механигаар Г. А. Аверин хүдэлжэ, харагшадайнгаа дунда магтаалтай болонхой. Энэ нүхэрнай гансахан кино харуулжа ажалаа дүүргэдэггүй юм. Саг сагтаа харагшадтайгаа уулзажа, хүдэлмэри тухайгаа тоосодог, хөөрэлдөө үнгэргэжэ, тэдэнэйнгээ юугээр һонирходог тухайнь мэдэжэ абадаг заншалтай.

Соносхогдоһон картина хойшолуулагдаа гэхэ гү, али муугаар харуулагдаа гэжэ эндэ байхагүй. Мүнөө тэрэнэй даадаг киноустановкынхид коммунис ажалай нэрэ зэргэ олохын түлөө тэмсэжэ байнад. Хахад жэлэйнгээ түсэб 15 хоногоор уридшалан
дүүргээд,
һайн амжалта

һаяхан нүх
ажал тухайгаа
дайнгаа үмэнэ
хёо тоособо.
хабаадагшад
һайн ажал т
тус киноус
коммунис аж
олгохо тухай
га аймагай
таһагта, культ
дэлмэрилэгшэд
союзай райко
гээбэ.

А. Влад...

Хуушан сагай үлэгдэлтэй тэмсэе

Шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ гээшэ үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулгын хойшолуулагдашагүй зорилго болоно. Ажалшадые коммунизмын үзэл сурталаар хүмүүжүүлхэ хэрэг айхабтар шадабаритайгаар, туйлай ехэ онол мэргэжэлтэйгээр эрхилэгдэхэ зэргэтэй. Юуб гэхэдэ, хүн зоной ухаан бодолдохи хуушанай сагай үлэгдэлнүүдые, тэрэ тоодо шажанда шүтэхэ, мухар һүзэг баримталха ябадал усадхаха хэрэгтэй болоно.

Манай орон дотор шажанай бата бүхөөр шагтагалдажа байлтай ангиин гү, али социальна үндэһэ һууриин огтолон үгы байһаниинь мэдээжэ. Совет хүнүүдэй олонхидынь мунхаг шажанһаа мултаржа, марксизм-ленинизмын эгээн оюун үзэл сурталаар хүмүүжэһэн тула «хойто наһан», «эрлиг тама» гэдэгүүдтэ этигэжэ, «ада шүдхэрһөө» айжа һүгэдэжэ, сэдьхэл зүрхэеэ эбдэжэ зобоожо ябахаяа болинхой.

Социалис байгуулалтын жэлнүүдтэ, коммунизмые үргэн ехэ далайсатайгаар байгуулжа байгаа мүнөө үедэ хэдэн олоороо хүнүүд шажанай нүлөөнһөө огтолон гаража, бурхан тэнгэридэ шүтэхөө болижо байдаг. Юуб гэхэдэ, шажанай үлэгдэлнүүдые дабан гараха хэрэг коммунизм байгуулалтада ажалшадай эдэбхитэйгээр хабаадалсаха хэрэгтэй нягта холбоотой. Жэшээнь, манай хүдөө нютагуудай урдань бурханда һүзэгтэй ябаһан үбгэд, хүгшэдэй олонхинь мүнөө һүзэгөө хойшолонгүй орхижорхинхой. Илангаяа залуу үетэн, совет һургуулида һуража гараһан хүбүүд, басагад шажанай нүлөөнһөө ехэнхидээ сүлөө, имагтал коммунизмын үзэл суртал баримтална ха юм. Гэбэшье шажанай үлэгдэлнүүд ганцата хобхороод, шууд һалаад орхидог бэшэ.

Совет засагай оршон мандажа байгаа дүшэ гаран жэлэй үнгэрбэшье, манай буряад зоной дунда шажан мүргэлдэ шүтэн һүгэдэдэг, обществын хэрэгтэ, ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаггүй, орон доторхи политическэ ажабайдалай шухала шухала зүйлнүүдтэ мохоо мольхёор хандадаг хүнүүд мүнөөшье үзэгдэдэг.

Хуушан сагай бусад бүхы хархис үлэгдэлнүүд шэнги, мүн шажаншье зүн дэгээн өөрөө хосороод һалаха бэшэ. Хүн зоной ухаан бодолдо шажанай үлэгдэлнүүдые бүримүһэн усадхахын тула эрдэм ухаанай үндэһөөр айхабтар ехэ ойлгууламжын хүдэлмэри олониитын дунда үдэр бүхэндэ ябуулха шухала.

Энэ талаар партиин Бэшүүрэй райком хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые абаһан байна. Шажанда эсэргүүсэн хайшан гэжэ тэмсэхэ тухай асуудал партийна суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэдэг, һүзэгтэйшүүлэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри һайсахан ябуулдаг болоһон байна. Эдэ бүгэдын ашаар олохон колхозшигууд бурхануудаа орхижо, шажанай элдэб һайндэрнүүдые тэмдэглэхэеэ болёо, тиихэдэ хоёр уставщик, нэгэ лама шажанда шүтэхэеэ болибобди гэжэ мэдүүлбэ.

Шажантай тэмсэн, тус райкомой бэелүүлһэн хэмжээ ябуулгануудые партиин обкомой бюро энэ жэлэй март соо дэмжэжэ, республика дотор научно-атеистическэ пропаганда эрид һайжаруулха хэмжээнүүдые хараалһан дэлгэрэнгы тогтоол абаһан байна.

Зүгөөр манай республика дотор научно-атеистическэ пропаганда ямар байнаб, шажанай нүлөөтэй хэр зэргэ тэмсэл хэгдэнэ гээшэб гээд хараад үзэхэ болоо һаа, олонхи нютагуудта энэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр эрхилэгдэнэ гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Энээнэй гол шалтагааниинь манай зарим нүхэд шажантай хайшан гэжэ тэмсэхэ, шажанай нүлөөе яагаад дараха байһанаа хүсэд ойлгоногүй гэжэ һанахаар байдаг.

Зүгөөр шажантай амжалтатайгаар тэмсэхын тула нэн түрүүндэ ямар зон, хэд шажанда шүтэнэб гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй. Теэд энэ асуудалда партийна организацинуудай зарим секретарьнуудшье тодо харюу үгэжэ шадахагүй байдаг.

Манай һанахада, шажанда һүзэгтэй зон олон янза байдаг, олон янзаар шажанда хандадаг. Шажанда орошоһон, тэрээндэ абьяастай шунахайгаар шүтэдэг, бурханһаа ондоо юумэндэ этигэхэгүй хүнүүд байдаг. Энэ хадаа ехэнхидээ үбгэд, хүгшэд, буряад зониие абаад үзэхэдэ, буддын—ламын шажанай түлэг дэлгэржэ байһан үедэ түрэһэн, эрдэм һургуули огто мэдэхэгүй хүнүүд байдаг. Тиимэ зон ехэ олон гэжэ хэлэжэ болохогүй. Мүн бурханда наһан соогоо һүзэглөөгүй үбгэд, хүгшэдшье хаа хаанагүй мүн лэ дайралдадаг. Гадна эрдэм һургуули шудалжа, шажанай бурууе ойлгоһоншье наһажаал хүнүүд, хуушанай интеллигенциин түлөөлэгшэд манай эндэ яһала олон бшуу. Хоёрдохёор абаад харахада, бурханда ехэ һүзэгтэйшье бэшэ аад, шажан гээшын юуеыньшье хүсэд ойлгоогүй аад, эхэ эсэгынгээ һүзэгтэйе һажаагаад, «би болбол һүзэгтэй хүн гээшэб» гэжэ нэрэ зүүгээд ябадаг хүнүүд дайралдадаг. Гурбадахяар, зарим хүн үбшэн үлбэртэ дайрагдаад, дүтэ ойрынгоо хүниие үхүүлжэ алдаад, эрэмдэг дутуу болоод ябахадаа, бурхан шажанда хандажа, ямар нэгэн найдабари һанаандаа даража ябадаг. Тиигээд байхада, шажанда шүтэдэг зон яһала олон янзын байдаг.

Шажантай тэмсэхэдээ, эдэ бүхы онсо илгаае хараадаа абаха тон шухала. Научно-атеистическэ пропаганда гээшые айхабтар шадажа, тон оншо оньень оложо ябуулха хэрэгтэй. Хүнэй сэдьхэл хооһон байжа шададаггүй ха юм. Эрдэм ухаанай баялигые дотоогоо хадуужа ябаһан хүнэй сэдьхэлдэ бурханай багтаха зай байхагүй. Харин өөрынгөө эрдэм мэдэсые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ ябадалда хайша хэрэгээр хандадаг, хубхай һэбхи, политическэ ниитын ажабайдалда хабаадалсахаһаа гэдэргээ буляалдадаг, эдэбхигүй хойрог хүнүүд лэ шажанай нүлөөндэ ороод орхидог.

Тиимэ тула партийна организацинууд шажанда эсэргүү ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхадаа, ажалшадые бүгэдөөрнь эдэбхитэй ниитын хүдэлмэридэ, политическэ ажабайдалда хабаадуулгада тон ехэ анхаралаа хандуулха зэргэтэй.

Политическэ болон научна эрдэм дэлгэрүүлхэ бүхэсоюзна обществын нютагуудтахи отделенинүүдэй дансые абаад үзэхэдэ, научно-атеистическэ асуудалнуудаар хэдэн олон элидхэл, лекци уншаһан байдаг. Зүгөөр тиимэ нэгэ элидхэл дуулаад, шажанда шүтэхээ болёоб гэһэн нэгэшье хүнтэй бидэнэр үшөө золгоогүйбди. Тиихэдээ научно-атеистическэ асуудалнуудаар лекци, элидхэл уншалгые муушална, хэрэггүй гэнэ бэшэбди. Уншаха хэрэгтэй, тиимэ лекцинүүдые жэшээ харуулжа байгаад, нютагай байдалтай холбожо байгаад уншаха шухала. Зүгөөр шажан тухайда уншаһан лекци, элидхэлдэ үнэндөө шажанда этигэдэггүй хүнүүд ехэнхидээ ерээд һуудаг, харин шажанда шүтэдэг хүнүүд тиимэ элидхэлдэ ошодоггүй шахуу.

Тиимэ тула һүзэгтэйшүүлтэй, туд бүхэнтэйнь аминдань хөөрэлдэхэ, гэр гэртэнь ябажа байгаад, үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэжэ, тэдэнэй яахадаа төөриһые ойлгуулжа үгэхэ, ушар ёһо хэлэжэ үгэхэ шухала.

Урдань шажанда шүтэгшэд хойто наһанайнгаа түлөө үргэл буян хэжэ, диваажанда—тэнгэридэ түрэхэбди гэжэ үнэн зүрхэнһөө этигэжэ ябаа. Теэд мүнөө хараад үзэгты, тэрэ «диваажанаарнай» Юрий Гагарин Герман Титов хоёр ниидээд ерээ. «Диваажанайнгаа» хааные мүнөө һүзэгтэйшүүл олохоёо болёод байна хаяа? Энээн дээрэһээ абаад харахада, эрдэм ухаан, наука, техникэ, ажал хүдэлмэри гээшэһээ ондоо «бурхан» дэлхэй дээрэ огто үгы бшуу.

Бурханай үнэхөөрөө үгы байһые гансахан хооһон үгөөрөө тодоруулжа шадаха хэрэг бэшэ, харин наука, техникын хүгжэлтын хүсөөр, мүнөө сагай промышленностиин хүгжэлтын амжалтануудай хүсөөр тодоруулагдаха болоно гэжэ В. И. Ленин заагаа бэлэй. Энэ хэлээшэнь мүнөө хүсэлдэжэ байна.

Бидэнэр мүнөө хүн зоной дунда естественно-научна болон научно-атеистическэ пропаганда дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ илангаяа анхаралаа хандуулха зэргэтэйбди.
да эсэргүү ойл
жын хүдэлмэри
лэл, радио, тел
тон шухала үүргэ
зэргэтэй.

Манай хүдөө ню
атеистическэ пропаган
жаруулха хэрэгтэй гэ
нагдана. Шажанда
ябадал аймагуудта
дэлгэрэнхэй. Үнгэрхэдэ
холын Түнхэнэй, Б
Захааминай, Яруунын
бусад зарим аймагуу
шыхан үхибүүдээ, з
һургуулида һурадаг ү
дахуулаад, Ивалгын
мүргэлдэ ерэнэ. Мана
хада, һүзэгтэйшүүл
дасан ерэбэшье һэн
теэд яахадаа ямаршье
гэжэ мэдэхэгүй бишы
гэдээ хажуудаа аба
наб? Хурал мүргэлдэ
зонууд ерэдэг. Зарим
халдабарита үбшэн
дайралдажа болохо. Э
дэнһөө илангаяа бага
дые хамгаалха хэрэгтэй

Манай һанахада,
атеистическэ хүдэлмэр
шье сагта, хэзээ бүхэн
тагдахагүй зэргэтэй.
олон пропагандистнуу
таторнууд научно-ат
скэ хүдэлмэриингөө о
улам шудалжа, улам
ри мэргэжэлээ дээш
байха болоно. Нютаг
бурхангүйшүүлэй со
гуулжа, энээндэ нюта
теллигенциие үргэнөөр
дуулжа, научно-атеис
пропагандын шухала
асуудалнуудые зүбшэ
жэ байха шухала

Ц. МИТЫ...

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур

1962 оной июлиин 28.

Август, сентябрь—хонидые ороондо табихада эгээл таарамжатай саг

Бүхы эхэ хонидоо гансал искусственна аргаар үрэжүүлэе

☆ ☆ ☆

...н һурэгнай олошоржо байнхай. Гэбэшье байгша ондо респуб-... олохон ажахынууд үсөөн хурьгадые абажа түлжүүлээ. Шалта-...юуб гэхэдэ, эхэ хонид олоороо һубайрһан байха юм.

...малдэ эдэ дутагдалнуудые дабтахагүйн тулада үрэжүүлгын ...ые бэлэдхэл һайнтайгаар угтажа, эхэ хонидоо хабыень алдан-...ансал искусственна аргаар үрэжүүлхэ шухала. Энэмнай колхоз, ...га үргэнөөр хэрэглэгдэхэ эгээл түрүү арга болоно бшуу. Энээ-... ганса хонидой һубайралга усадхагдана бэшэ, харин үүлтэ-...жарна. Ойрын жэлнүүдтэ нарибтар нооһотой хонидые олошо-...га ажахынуудта олгоно. Тиихэдэ хонид элдэб үбшэнһөө һэргы-...ха юм.

...үедэ республикымнай бүхы ажахынуудта хонид үрэжүүлэг-...бэ. Хонишодой олон бригаданууд зунай бэлшээриин үедэ малаа ...галуулжа, энэ шухала кампаниие угтаа. Энээнтэй хамта колхоз, ... ямар асуудалнуудта гол анхаралаа табихаб гэбэл: нэн түрүүн, ...оо тоо толгойе саашадаа олошорхыень хараада абан, эхэ хонидоо ... тиихэдэ жэлһээ үлүү болоһон түлгэнүүдые үрэжүүлэлсэхэ ...арбээ тиимэ түлгэнүүдэй ороондо табигдахынгаа урда туранхай, ... муу байбалнь, һайн тэжээл дээрэ байлгажа харууһалха, һай-...улжа бэеэжүүлээд, искусственна аргаар үрэжүүлхэ хэрэгтэй.

...жэлнүүдэй дүй дүршэлһөө харахада, республикымнай түрүү ...уд август һараһаа эхилээд хонидоо үрэжүүлһэн байгаа. Энэ хү-...зарим ажахынуудта 30—35 хоногой туршада үнгэргэгдөө һэн.

...д хонишод! Энэ үеые алдангүйгөөр, бүхы хонидоо искусственна ...үрэжүүлэе. Тэжээл бэлэдхэжэ байхынгаа хажуугаар, үрэжүүлгые ...эр ябуулжа, үбэлэй хурьгадые олоорнь абажа түлжүүлэе. Хони-...руулангүй, абаһан түлнүүдээ гарзада оруулангүй байбал, ойрын ...тэ хонидоо горьтой олошоруулха, нооһо ехээр абадаг болохомнай

☆ ☆

ХОНИН БҮРИҺӨӨ—ХУРЬГА

Сэлэнгын колхозуудай гол баялигынь—хонин ажахы юм. Тиимэһээ аймагай ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон хонишод хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулха, нооһо абалгые эрид дээшэлүүлхэ зорилго табинхай.

Юрөөгэй Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Бүтэд Банзаракцаевагай эрхилдэг ажахын тоосоондо ороһон бригадынхид хонидые шадамараар бэлшээжэ шададаг. Бэлшээриингээ газарые саг үргэлжэ һэлгэжэ байгаад, хонидоо үглөөгүүр эртэ 4—5 часта бэлшээридэнь гаргаад, үдэрэй халуунда үндэр хада, добо газарнуудай оройн һэбшээ һалхитай газараар адуулна. Халуун үдэрнүүдтэ хэдэ дахин уһалагдажа байдаг юм.

Мүнөө энэ отарынхид хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлжэ эхилэнхэй. 8-9 килограмм нооһо үгэдэг, центнер шахуу шэгнүүртэй хусануудай үрөөр хонидынь искусственна аргаар үрэжүүлэгдэнэ. Тэдэнэр хонидоо 25—30 хоногой турша соо үрэжүүлхэ зорилго табинхай.

Үнгэрэгшэ жэл Бүтэд Банзаракцаева 784 эхэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлһэн юм. Тус отарын хонишодой оролдолго дэмы хосороогүй, январь—февраль һарануудта 784 эхэ хонидһоонь 785 хурьган абтаһан байгаа.

Иимэ амжалтануудые Ноёхоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон, техник-үрэжүүлэгшэ Дамдин Самьяевич Цоктоев, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Дулмажап Доржиева гэгшэд туйлаһан юм.

Искусственна аргаар хонидые үрэжүүлхэдээ тобир тарган хусануудые шэлэн олоно. Тиигээд үрэжүүлэгдэхэ хонидые илгахын тулада 100—200 толгой хонидто гурба-дүрбэн хусанууд табигдажа шалгагдана.

Хонидые илгаад, ажалаа эртэ үглөөгүүр эхилхэдэ зохид. Дүй дүршэлтэй, түрүү хонишод ороондо ороһон хонидые 10-12 часай зайтайгаар хоёр дахин үрэжүүлдэг. Үрэжүүлэгдэһэн хонид ороонoй кампаниин дүүрэтэр амяарлагдан адуулагдадаг юм.

Хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ талаар бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байнхай. Мал үрэжүүлгын гүрэнэй Сэлэнгын аймагтахи станци энэ жэл 71 мянга 457 эхэ хонидые үрэжүүлхэ түсэбтэй. Мүнөө аймагай колхозуудта 63 пунктнууд түхеэрэгдээ, 63 техник-үрэжүүлэгшэд бэлэдхэгдэнхэй. Манай станцида эрхим һайн үүлтэрэй 71 толгой хусанууд тоологдоно.

Үрэжүүлгые богони болзорто үнгэргэхын тула XX партсъездын, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудта, Ново-Селенгинск тосхондо филиалнууд эмхидхэгдээ. Аймагай колхозууд болон совхоз августын нэгэнһээ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгэдэ жэгдэрэн орохонь.

30—35 хоногой туршада хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлжэ, энэ харюусалгатай ажалые эмхитэйгээр үнгэргэбэл, энэ жэлдэ отара бүхэн 100 эхэ хонинһоо зуун хурьга абаха гэһэн социалис уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэл байха.

Ц. Дансорунов,
мал үрэжүүлгын гүрэнэй Сэлэнгын аймагтахи станциин директор.

Үрэжүүлгын пункт дээрэ

...г нуга, аймаг доторoo ...а туйладагаараа эр-..., түрүү ажахынуудай ...ролсодог Карл Маркс...эмжэтэ колхозой хони-...лшад угаа дамжуулан, ...мжалта тээшэ хамаг ...адалаа элсүүлнэ. Нэн ...н, эдэнэр хабарай хаг-...та малаа гарза хорол-...уулангүй ондо оруул-... юм. Тэрэнэй удаа ... элбэгээр ургажа, хо-...ьгадай садажа эхилхэ-...һо хайшалха харюу-...й саг ерэһэн байгаа. ... энэ кампаниие бого-... соо дүүргэжэ, шанар ... «сагаан алтаяа» гээл-...лтогүй хайшалжа аба-...рилгоор отара бүхэндэ ... хони хайшалха агре-... тодхогдоһон, колхозой ... бүхэн энэ харюусалга-...алда хабаадуулагдаһан ... бшуу.

...ю хайшалалга дээрэ ...оренбургын арга хэ-...лэжэ, энэ хүдэлмэри ... саг соо хэгдэһэн бай-...Жэшээнь, хони хайша-...р «Республикын эрхим ...агша» гэһэн нэрэ зэр-...үртэһэн Буда Мормоев ...на залуушуулай дунда ...иг бадаруулһан байха ...нголой дунда һургуу-... 9-дэхи класс дүүргэһэн ... Ламуев аха нүхэдэйн-...шээ, дүршэлдэ һураад байхадаа, үдэртөө 80—82 хони хайшалдаг байгаа. Тиигэжэ хони хайшалагшадайнгаа дундаһаа шалгаржа, аяар 800-гаад хониной нооһо хайшалһаниинь һайшаан магтамаар. Володя хүбүүнэй гансаараа 400 гаран костюмай нооһо хайшалжа, үетэн нүхэдтөө үльгэр жэшээ харуулһанайнь түлөө колхозой правлени, партком тэрэниие «Зоркий-5» маркын фотоаппарадаар шагнаһан байна. Мүн һурагшад Эльвира Цыремпилова, Эльвира Очирова, Якэв Бадмаев, Солбон Дансаранов гэгшэд һурагшадай дундаһаа онсо шалгараа. Хүнтэйн хонишод Бадма Будаев, Дамба Баторов гэгшэд эрье хонин бүриһөө дунда зэргээр 4,5—4,7 грамм нооһо хайшалжа, колхоз соогоо шалгараа.

—Хонид тарган байгаал һаа, һайн шанартай, ехэшье нооһо үгэдэг гээшэ, мэдээжэ aаб даа. Теэд ехэ нооһо абахын түлөө баһал оролдолго, эмхидхэл, гурим журам хэрэгтэйха юм,—гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд мэдүүлнэ.

Эндэхи колхозой хүтэлбэрилэгшэд хонидоо тунга ногоондо бэлшээжэ, тобир тарган болгоод, искусственна үрэжүүлгэдээ бэлэдхэжэ захалан-хай. Мүнөө дээрэ отара, фермэ бүхэндэ техник-үрэжүүлэгшэд томилогдоод, үрэжүүлгынгээ пунктнуудые бэлэдхэжэ байнхай.

Мүнөө колхозой отара бүхэн хони хурьгадтаа элбэг дэлбэг үбһэ тэжээл хуряажа абахын хойноһоо шармайн оролдожо, нарата үдэрые һамбаашалан, бухал, һүринүүдээ олошоруулжал байнхай.

Т. Бадмаин.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баргажанай Баянголой дунда һургуулиин һурагша Володя Ламуев.
Авторай фото.

3. Мал олоор үсхэхэ, мяха ехээр абаха аргатай

...лжэлэл. Эхиинь (1-дэхи нюурта).

...үүдөө унагалуулхашье ...оёо болишоо. Хэрбээ ... тус совхозой оршон дээ-... гаран адуун һүрэг бии бай-..., харин мүнөө 350 толгой ... үсөөрэнхэй.

... үсхэбэрилхэ арга шадал ...үрбэдэ яһала бии. Тоо тол-... олошоруулбал, али тухай ехэ ...да сэнтэй мяхан абтаха ... Тиихэдэ ажал хүдэлмэри ... мори үнаагай үшөөл ... ехэ хэрэгтэй байһые арса-...гагүй. Мүнөө үбһэ хуряал-... үедэ косилкада гү, али ...га оруулха, бухал шэрэхэ ...жо ядан байхада даншье ...р даа. Сэхынь хэлэхэдэ, ... зарим түшаалтад, тоо бү-... адуун соомнай хэды гүүн ... мэдэхэгүй байшоо.

...—16» ГЭЭШЫЕ ҺАЯАР ...ИДХЭХЭ БОЛОМЖОТОЙ

... жэлнүүдтэ эдлүүриин га-... 100 гектар бүридэ 16 цент-...алагдадаг газарай 100 гек-...дэ 75 центнер мяха абаха ...шагүй зорилго партимнай ... ажалшадай урда табяад ... дайшалхы зорилго ... совхоз бүри ойрын жэл-...үйлажа шадаха дүүрэн ар-...жотой.

... үсхэхэ хэрэг бата бэхи тэ-...база байгуулһанһаа дулды-...һаниинь бүгэдэндэ али тодо. ...эндэ малдаа хүрэхэ үбһэн .... Хүрбэдэ уһалагдаха-...бшалан гэжэ бүри байха-...ргэнайхидал адляар хүдөө ... һайса үтэгжүүлээд, хэдэ дахин уһалаад, гол газараа бургааһа, болдогһоонь сэбэрлээд, гуримшуулаад байбал, гектар бүриһөө 10-20 центнер үбһэ абахань лаб бата. Гектар сабшалангһаа 50-60 центнер үбһэ сабшажа абадаг эндэ байһан юм, мүнөөшье Хасууртайн үбгэд луговодууд 30-40 центнерээ жэл бүхэндэ алданагүй бшуу.

Хүрбэ, Хасууртайн хара хүрьһэтэ, шииг нойтоор ходо элбэг байдаг үрэжэлтэ таряалангай газар жэлһээ жэлдэ баян ургаса үгэжэ шадаха. Энээниие Хасууртын таряашадай габшагай бэрхэ ажал хүдэлмэри гэршэлдэг. Орооһото ургамалнуудһаа гадна, кукуруза, горох, бобы, саахарай свёкло болон бусад шэмэ шүүһээр баян малай тэжээлэй ургамалнуудые ехээр тарижа болоно, һайн ургаса үгэхэшье байха. Гансал үүсхэл оролдолгоһоо, эрмэлзэлһээ болохо ааб даа.

Үхэрэй үдэхэ бүри үнеэдэй тоо олошорхо, үүлтэрынь һайжарха, тиигэжэ һү ехээр һаадаг болохонь гайхалгүй. Мүнөө үедэ Хасууртын, Тохорюугтын тоһоной заводуудта совхозой абаһан һүн буйлуулагдажа, машинадагдаһан һүн, илгадаһан, шара шүүһэн гээд лэ, али зэргэ ехэ тэжээлэй зүйлнүүд совхоздо һөөргөө бусана гээшэб? Зунай үдэрнүүдтэ, һаалиин түлэг дээшэлжэ байха үеэр сүүдхэ бүхэндэ адаг 4-5 мянган литр һүн машинадагдажа байха зэргэтэй. Энэ ехэ баялигые хургы хухадгүй ашаглаха гээшэ шухала зүйл болоно.

Үшөө нэгэ асуудал дээрэ тогтожо боломоор. Хүрбын совхоз тахяа, нугаһа, галуу мүн лэ олоор үсхэбэрилжэ, мяха абалтадаа нилээд горьтой нэмэри хэжэ болохо. Гансахан һаялын хоёр нуурта хэдэ мянган нугаһа тэжээмээр. Хоёр жэлэй саада тээ Хориин совхоз энэ хэрэг туршаһан, байра байдал барижа, мүнгэ зөөри гаргашалһан юм. Урдань нугаһантай «зууралдажа» үзөөгүй, дүй дүршэлгүй байжа, түрүүшын бэрхэшээлһээ тунхаришаһан, гаргашань ехэ байна гээд, хаяжархиһан бэлэй. Энэ тон үндэһэгүй арсалта. Тус хэрэг дахин һэргээхын тула, нарин бодожо үзэхөөр лэ гэжэ һанагдана. Шубуу үсхэбэрилгэ олзотойл байха, энэ ажал эрхилхэ арга боломжошье эндэ яһала бии гээшэ.

Хэрбээ 6500 гектар таряалангайнгаа газар, 6000 гектар сабшалангаа, 6100 гектар бэлшээриеэ ёһошолон ашаглаад байбал, хүрбөөрхин эбэртэ бодо малайнгаа, адуу моринойнгоо, хонидойнгоошье тоо толгой улам олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, гахай олоор тэжээхэ, шубуу арбаад, зуугаад, мянгаадаар бариха, хямда үнэ сэнтэй мяха ехээр абаха гүйсэд дүүрэн арга боломжотой. Тиигэжэ партиин табиһан «75—16» гэһэн зорилгые ойрын жэлдэ бэелүүлхэ шадалтай. Тэрэ шадалыень тодорхойлхын түлөө тон үсөөхэн, хэдэн тоо баримтанууд, зарим тэды һанал бодол дурдагдаба гээшэ. Энэ асуудал саашадаа үргэлжэлүүлэгдэжэ, энэ совхозой ажахые хүгжөөхэ зорилготойгоор ашатай туһатай хөөрэлдөөн болохо бээ гэжэ найдагдана.

Зүгөөр КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хүдөөгэй ажалшадта хандаһан Хандалга бэшэг хэблэлдэ толилогдоһоор яһалахан саг үнгэржэ байна. Гэбэшье иимэ ехэ арга шадабаритай аад, муушагаар тэрэнээ ашаглажа байһан Хүрбын совхозой ударидагшад, мэргэжэлтэд партиингаа арадта хандаһан уряае хайшан гэжэ дары түргэнөөр, ойрын сагта бэелүүлхэб, ажал хүдэлмэреэ һайжаруулхаб гэжэ бодомжолоогүй, шоото дээрэ татажа, багсаажа үзөөдүй байһаниинь тон гэмшэлтэй. Хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд үдэр үдэрэйнгөө хүдэлмэриие хараад лэ, тэрээгээр дашуураад һууха бэшэ, харин холын хараата бодолнуудаар ходо эзэлэгдэнхэй ябаха, тэрэнэй үндэһөөр ажахыгаа ударидан хүтэлбэрилхэ уялгатай бэшэ гү?

Энээнтэй дашарамдуулан, үшөө иигэжэ тэмдэглэхэ хүсэл түрэнэ. Республикымнай олохон түрүү колхоз, совхозууд «75—16» гэһэн зорилгые бүри һаяар бэелүүлхэ хараа түсэбөө тодорхойлонхой, үндэһэ һуурияа табижа захалаа. Гэтэр Хориин аймагай нэгэшье совхоз энээн тухай һая болотор һанаашалаашьегүй байгаа һэн, тиихэдэнь Хориин нютагай совхоз, колхозуудай үйлэдбэриин управленидэшье энээн тушаа хөөрэлдөөн болоодүй хаш.

Эхэ оронойнгоо ажалшан арадые хүдөө ажахын продуктнуудаар гүйсэд хангаха гэһэн шиидхэхы зорилгын табигдаад байхада, өөһэдынгөө арга боломжо, шадалые мүнөө болотороо тодорхойлоо, элирхэйлээгүй байха гээшэмнай мүнөө үе сагай ёһо жамада, эрилтэдэ тааранагүй бшуу. Зорилгоёо хараалжа ерээд лэ, хүн зоноо тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө элсүүлхэ зэргэтэй бэшэ аал?

Г. ЦЫРЕТОРОВ,
манай тусхай корр.
Хориин аймаг.

Бородино шадар болоһон тулалдаанай 150 жэлэй ойдо

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Шэнэ Смоленскэ харгы болон Горки һуурин. 150 жэлэй саада тээ энээгүүр Наполеоной арми Москва тээшэ добтолон гараа һэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын 1812 оной дайнай үеын листовконууд

Эсэгэ ороноо хамгаалгын 1812 оной дайнай харгыгаар М. И. Кутузовай гол штаб-байратай хамта замай типографи гээгдэнгүй ябалсадаг һэн. Тус типографиин орёо бэшэ түхеэрэлгэ брезентээр хушаатай хэдэн өхэнүүд модон тэргэнүүд дээрэ ашагдадаг бэлэй. Богонихон амаралтын үедэ, мүн хонолгын үедэ хэблэдэг машинануудынь тэргэ дээрэһээ буулгагдажа, халуун ажал эхилдэг һэн.

Тус типографи ородой армиин штабай захиралтануудые болон сэрэгэй мэдээсэлнүүдые толилхоһоо гадна, Россин арад олондо, Франциин сэрэгүүдтэ болон Европын бүхы арадуудта хандаһан уряа листовконуудые гаргадаг байгаа. Эдэ листовконуудынь ород, поляк, итальян, испан болон француз хэлэнүүд дээрэ тунхаглагдадаг байгаа. Поэт В. А. Жуковский, уран зохёолшо А. П. Воейков, морин сэрэгэй офицер, ерээдүйн декабрист М. П. Орлов, Кутузовай адьютант, ерээдүйн сэрэгэй түүхэшэн А. И. Михайловский-Данилевский гэгшэд илангаяа халуун оролдосотойгоор энэ хэрэгтэ хабаададаг байгаа. Гадна ородой армиин главнокомандалагша М. И. Кутузовай өөрынь бэшэһэн листовконууд бии. Франциин сэрэгшэд болон арад зон эдэ уряануудыень ехэл анхаралтайгаар хүлеэн уншадаг һэн. Иимэ листовконуудай нэгэн дээрэ ород сэрэгшэдэй Наполеоной армиин сэрэгшэдтэ хандаһан хандалга олдоо. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнхэй: «Таанадта муу юумэ хүсөөгүй дээрэһээ, хани халуунаар хандадаг дээрэһээ — өөһэдынгөө шуһата хаанай эб найрамдалда дурагүйһөө үхэл хохидолой замаар ябаһан—та бүгэдэндэ, энэ дайгаа хаяад, гэртээ бусахыетнай дурадханабди. Танай Наполеон өөрынгөө эрэлхэг сэрэгшэдэй ами наһые сэгнэнэгүй, тиимэһээ таанадые хайра гамгүй хюдуулна».

Ондоо листовко соонь ородой агуу ехэ полководец М. И. Кутузовай Пруссиин бүхы арадуудта хандаһан хандалга толилогдонхой. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнхэй байна: «Наполеоной тала харахаяа болижо, ородой сэрэгүүдээр ниилэн, хамтынгаа дайсаниие гам хайрагүй намнан хюдаха сагтнай ерээ...»

Манай ороной архивууд, библиотекэнүүд болон музейнүүд соо Кутузовай гол штаб-байрын типографиин хэблэн гаргаһан листовконууд мүнөө болотор наринаар хадагалагдажа байдаг. Тэдэнэй зариманиинь түүхэ шэнжэлхэ хэрэгтэ ниилээд ехэ удха шанартай юм.

«1812 оной Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үеын документнүүд болон листовконууд» гэһэн суглуулбариие Сэрэгэй-түүхын Центральна архив болон СССР-эй Наукануудай академиин дэргэдэхи түүхын институт хэблэлдэ бэлэдхээ. Тус ном Бородино шадар байлдаанай болоһоор 150 жэлэй ойн үдэрнүүдтэ хэблэлһээ гараха юм.

(ТАСС).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: гвардейскэ артиллерийскэ бригадын 1-дэхи морин сэрэгэй батарейн дурасхаалда Утицкэ ойн хормойдо бодхоогдоһон хүшөөгэй дэргэдэ.

Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ

Хоног соо мянган граммаар

Энэ зундаа бороо ехээр орожо, гансашье сабшалангай бэшэ, мүн бэлшээриин газар бүшмэг үндэр ногоогоор бүрхөөгдэнхэй. Хаража байһан малаа иимэ һайн ногоондо адуулжа таргалуулхын тула Анаагай совхозой малшад ехэ оролдолго гаргана. Совхозой 7-дохи отделениин малшан Иван Лужников 50 толгой эрэ хашарагуудые даажа абаад, Зулзага гэжэ газарай тунга ногоондо бэлшээжэ, һайса таргалуулна.

Малаа бэлшээн таргалуулхын тула тэрэнэй даадаг гүүртынхид үдэр һүнигүй адуулдаг, бэлшээри дээрэнь дабһа адхажа долёолгодог, үдэртөө хэдэ дахин уһалдаг юм. Иигэжэ харууһалхадань, июнь һарада хашарагуудынь толгой бүриин 33 килограммаар гэхэ гү, али сүүдхэдээ 1100 граммаар нэмээ. Нүхэр Лужниковай гүүртын мал мүнөө намар толгой бүриин 350 килограммһаа доошо бэшэ шэгнүүртэй болгоогдожо гүрэндэ тушаагдаха юм.

Б. Улзытуев.

Буряад хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн гаршагууд тухай

Түрэл буряад хэлэн! Үндэһэн буряад хэлэнэйнгээ сэбэр, тодо байхын түлөө манай республика дотор ехэ ажал, оролдолго гаргагдана гээшэ. Жэл бүхэндэ шахуу хэдэн олон конференци, зүблөөнүүд үнгэргэгдэдэг. Буряад бэшэгэй шэнэ дүрим гараад байна ха юм.

Теэд республикын түб хото —Улаан-Үдын үйлсөөр ябаад үзэе. Томо томо гэрнүүдэй үүдэндэ элдэб олон эмхи зургаануудай гаршагууд ород ба буряад хэлэн дээрэ бэшээтэй байдаг. Дүтэлөөд уншаха гэхэдэ, ямаршье хэлэн дээрэ бэшэгдэһыень даб гэһээр ойлгохонь бэрхэтэй байдаг.

Ганса Ленинэй гудамжада «Геологическое управление» гэһэн гаршаг «Геологическэ» гээд оршуулаатай гэхэ гү, али «Домоуправление № 1» гэһэн гаршаг «Гэрнүүдэй» гээд байха юм. Тобшоор хэлэбэл, гаршагууд ойлгосогүй. Жэшээнь, Монгол орондо юумэн бүхэнэй гаршаг өөрын үндэһэн хэлэн дээрээл бэшээтэй ха юм.

Манай эндэ олон газарта гаршагууд алдуутай, хүнэй уншахын аргагүй. Түмэр харгын гараса дээрэ, жэшээнь, «Поездпоо заелакты!» гэһэн гаршаг уряа бүришье һаа хүниие сошордуулдаг.

Манай радио арад зондоо сэбэр буряад хэлэн дээрэ дамжуулга хэжэ шаданагүй. Үдэр бүри: «Дүшэн найма юһэн десятых долгин дээрэ...» —гээд лэ хэлэдэг.

Иигэхэдээ юун болоноб даа? Арба гэһэн тоо мартагдаа гээшэ гү?

Хүндэтэ нүхэд! Бидэ энэ мэтын жэжэшье юумэнһээ эхилжэ, буряад хэлэнэйнгээ тодо сэбэр болохын түлөө тэмсэхэ ёһотой бэшэ аалди?

Цыцык Норбоева.

Хирпиисын асуудал

Һургуулинуудай һуралсалай жэлдэ хэр зэргэ бэлэдхэжэ байһан тухай асуудал Хориин аймагай Соведэй депутадуудай ба Ашангын сомоной сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, олониитын организацинуудай, ой модоной ажахынуудай ба совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ һургуулинуудта туһаламжа үзүүлхые дурадхагдаһан байгаа. Теэд Ашангын сомоной эхин һургуулинууд ерэхэ һуралсалай жэлдэ бэлэн бэшэ байха юм. Жэшээнь, Ашангын, Амгалантын, Булагай ба Георгиевкын һургуулинуудта 7 пеэшэн хэгдэхэ ёһотой аад, нэгэнииньшье хэгдээгүй. Тэрээн дээрэһээ бэшэ заһабарилгын хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Хирпиисэ гээшые һургуулиин хүтэлбэрилэгшэдэй оложо, пеэшэн хүүлэхэ аргань барагдажа, шарганы газардаад байна. Аймагай промкомбинат хирпиисэ үйлэдбэрилдэггүй, харин совхозой ноёдто хандахада, бидэндэ хирпиисэ үгы гэжэ харюусадаг. Юундэб гэхэдэ, эхин һургуулинуудые заһабарилгада Гэгээрэлэй министерство һанаагаа багаар табина.

Б. Ринчинов,
Хориин аймагай Амгалантын эхин һургуулиие даагша.

Хилын саанаһаа

Суфанувонгын мэдүүлгэ

ПЕКИН, июлиин 26. (ТАСС). Женевэдэхи хэлсээнэй баталагдаһан ушар эб найрамдалай, бэеэ абанги, бэеэ даанхай байдалай, нэгэдэлэй, демократиин, хүгжэлтын түлөө тэмсэлдэ Лаосой арадай шэнэ илалта туйлаһые харуулна гээд Лаосой национальна нэгэдэлэй саг зуурын правительствын премьер-министрын уялгые дүүргэгшэ хаан хүбүүн Суфанувонг хэлээ. Вьентьянай радиогоор үгэ хэлэжэ, бүхы ороной арадта хандахадаа, Суфанувонг энэ мэдүүлгэ хэһэн байгаа гэжэ Синьхуа агентство Вьентьянһаа мэдээсэнэ.

Национальна нэгэдэлэй правительствые тойрон нягтаар жагсаһан Лаосой арад эб найрамдалда дуратай бүхы оронуудай правительстванууд болон арадуудай дэмжэлгэ болон туһаламжаар бүхы бэрхэшээлнүүдые дабажа, шэнэ илалтануудые туйлаха гэжэ этигэжэ байһанаа Суфанувонг элирхэйлэн мэдүүлээ.

—✦—

Дайнда бэлэдхэлдэ олон миллиард франк һомологдобо

ПАРИЖ, июлиин 26. (ТАСС). Пьерлатада атомна завод барихын тулада 239 миллиард хуушанай франк һомолхо гэжэ хараалагдаһые Национальна суглаан үсэгэлдэр баталаа.

«Атомна сохилтын хүсэнүүд» гэдэгые байгуулха, Пьерлатада атомна завод бариха зорилгоор 1962 оной бюджедэй ёһоор мүнгэ нэмэжэ һомолхо тухай хуулиин проектые баталха эрилтэ хэхэдээ премьер-министр Помпиду этигэл найдабари олгохо тухай асуудал гурба дахин табиһан байгаа гэжэ мэдээжэ.

Гурбадахи уншалгын болоходо правительствада этигэл найдабари олгохые арсаһан шиидхэбэриин абтаагүй байһан туладань, Национальна суглаанай хүдэлмэрилдэг гуримай ёһоор, хуулиин проект үндэр дуунда табигдангүйгөөр баталагдаһан дээрэ тоологдоһон байха юм.

Сүлөөтэ Кубын һайндэр

Кубын городууд болон тосхонууд мүнөөдэр һайндэрэйхеэр гоёон шэмэглэгдэнхэй. Революционно арал Монкада гэжэ хэрэмые добтолгын юһэн жэлэй ойе тэмдэглэжэ байна. Хэмжээнэйнгээ талаар хоёрдохи город болгошо Сантьягада, дошхон шэрүүн зонхилогшо Батистын сэрэгүүдэй байдаг казармые Фидель Кастро түрүүтэй бүлэг залуу революционернүүд 1953 оной июлиин 26-да добтолһон юм. Баатарлиг добтолгодо хабаадагшадай олонхинь булюу хүсэнтэй болоһон байлдаанай үедэ наһа бараһан байгаа. Зүгөөр тэдэнэй шуһан дэмы адхараагүй. Сантьягада болоһон ушар тухай зар тунхаг бүхы орон дотор таража, патриодуудые эрхэ сүлөөгэй түлөө үнэн зүб тэмсэлдэ бодхооһон байна. Бишыхан бүлэг революционернүүд хүсэтэ арми боложо, Фидель Кастрын хүтэлбэреэр Кубын арадые революциин илалтада хүргөөһэн.

Тиигэжэ эрхэ сүлөөтэй болоһон аралайхид Монкада хэрэмые добтолһон үшөө нэгэ ойе мүнөө тэмдэглэжэ байна. Бүхы оронойхид ажал болон һуралсалдаа шэнэ амжалтануудые туйлажа, һайндэрые угтаба. Предприятинуудта, арадай ажахынуудта, кооперативуудта ажалшадай суглаанууд боложо, ажалай мүрысөөнэй дүнгүүд гаргагдана, эрхим хүдэлмэрилэгшэд тэмдэглэгдэнэ, үльгэр домогто ороһон добтолгын болоһон газар болгошо Сантьягада мүнөө жэлдэ баяр ёһололой гол хубинь үнгэрхэ юм. Фидель Кастро, Кубын бусад хүтэлбэрилэгшэд, гадаадын оронуудһаа ерэһэн айлшад, ороной бүхы провинцинуудай ажалшадай олон тоото түлөөлэгшэд эндэ ерээ.

(ТАСС).

Түмэр замые саашадань хүгжөөхэ

СОФИ, июлиин 26. (ТАСС). Ороной түмэр замай транспортые саашадань хүгжөөхэ тухай тогтоол Болгариин Коммунистическэ партиин Центральна Комитет, НРБ-гэй Министрнүүдэй Совет баталан абаа гэжэ БТА агентство мэдээсэнэ.

Тогтоол соонь иигэжэ тэмдэглэгдэнэ. Арадай засагай тогтоһонһоо хойшонхи үедэ түмэр замай транспортда горьтой амжалтанууд туйлагдаа. 518 километртэ шэнэ түмэр зам баригдаа, ашаанай вагонуудай тоо 2,5 үлүүтэй дахин олон болоо, мүн олон станцинууд, түмэр замай узелнууд шэнэдхэн һэльбэгдэһэн, үргэдхэгдэһэн байна.

Амжалтануудай туйлагдаһан болобошье, түмэр замай транспорт ороной хурдан түргэнөөр хүгжэлтэһөө гээгдэнэ. Энээнһээ уламжалан арадай ажахыда бэрхэшээл тохёолдоно.

Түмэр замай транспортын энэ гээгдэлые усадхахын тулада тэрэниие техническэ талаар шэнэдхэн хубилгаха, гол түлэб электровозуудые, дизельнэ двигательнүүдые олон болгохо гэжэ БКП-гэй ЦК, Министрнүүдэй Совет шиидхэбэ. Тогтоолой ёһоор дүрбэдэхи табан жэлэй эсэстэ бүхы ашаанай 40 шахуу процентнь иимэ двигательнүүдээр шэрэгдэдэг болохо юм.

Ашаанай болон пассажирска поезднуудай ябасые түргэдхэхэ, бүри ехэ ашаа тээдэг болохо, улам һайжаруулагдаһан вагонуудые олоор бии болгохо, түмэр замай узелнуудые саашадань хүгжөөхэ, автоматика болон телемеханикые үргэнөөр хэрэглэхэ гэжэ хараалагданхай.

Баруун Ирианда байлдаан болоно

ДЖАКАРТА, июлиин 26. (ТАСС). Мерауке город шадар партизануудай болон Голландиин сэрэгүүдэй хоорондо шанга байлдаан болоно. Городой хүн зон партизануудые дэмжэнэ гэжэ Баруун Ирианһаа абтаһан мэдээсэлнүүд соо хэлэгдэнэ. Партизануудай тала руу һаяхан ороһон Мераукын захиргаанай районой начальник иигэжэ мэдээсээ. Тус городой болон районой залуушуул партизануудай тала руу орохоор бэлэн байна. Эхэнэрнүүд болон үхибүүдые голландиинхид зөөлгэн абаашажал байһаар гэжэ мэдээсэгдэнэ. Голландиинхидай олон бүлэнэр Голланди, Австрали, Шэнэ Зеланди ороһон гү, али Австралиин эзэлжэ байдаг Ирианай хуби руу ороһон байха юм.

Франциин ансамбль Хельсинки орохонь

ПАРИЖ, июлиин 26. (ТАСС). Эб найрамдалай, хани барисаанай түлөө тэмсэхэ залуушуулай болон студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн фестивальда хабаадахын тулада «Арадай дуунуудай болон хатарай ансамбль» — Франциин тон мэдээжэ болоһон хореографическа коллективүүдэй нэгэн мүнөөдэр Хельсинки ниидэн орохонь. «Хельсинкидэ ошоходоо, бидэнэр Франциин национальна хатар наадантай бүхы дэлхэйн залуушуулые танилсуулхабди. Эдэ ёһотойл арадай хатар болоно. Манай «хэлэн», манай найруулан харуулха онол арганууд бүгэдэндэ ойлгостой байха гэжэ бидэнэр найданабди» гээд ансамблиин хүтэлбэрилэгшэ мэдүүлээ.

ДУНАЙ МҮРЭН ДЭЭРЭ ХҮСЭТЭ ГИДРОЭЛЕКТРОСТАНЦИ БАРИХА ПРОЕКТ

БЕЛГРАД, июлиин 26. (ТАСС). Дунай мүрэн дээрэ «Түмэр хаалганай» дэргэдэ — Джердапта (Югослави Румынии хоёрой хилэ дээрэ) дэлхэй дээрэхи эгээн томо гидроэлектростанцинуудай нэгые ерэхэ жэлдэ барижа эхилхэ гэжэ хараалагдаа гээд ТАНЮГ агентство мэдээсэнэ. Югослави Румынии хоёрой хамтадаа зохёоһон проектын ёһоор электростанци жэлэй турша соо 10 миллиард үлүүтэй киловатт-час электрын элшэ хүсэ гаргахаар хараалагдана. Эндэ тогтоогдохо уһа сөөрэм Дунай мүрэнэй тус хубида суднануудай ябалгые бүри аюулгүй болгохо юм.

Гидроэлектростанци 6—7 жэлэй турша соо баригдаха.

—✦—

Америкын атомщигууд дахяад урагшагүйдэбэ

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 26. (ТАСС). Хэдэн дахин хойшолуулһанайнгаа һүүлээр Номгон далайн Джонстон арал шадар бүри дээрэ ядерна зэбсэг тэһэлхэ гэһэн һэдэлгэ Холбоото Штадууд мүнөөдэр дахин хэһэн байна. Гэбэшье энэ һэдэлгэнь хүсэд буруу һүрөө.

Америкын информационно агентствонуудай Гонолулуһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, США-гай атомай элшэ хүсэнэй талаар комисси иигэжэ соносхоо. Ядерна түхеэрэлгые замбуулинай дайдада гаргаха ёһотой «Тор» ракетэ тэһэлэгдэжэ, агаарта гаража үрдингүйгөөр табилгын талмай дээрэ шатаһан байна. Ядерна тэһэрэлгэ болоогүй гэжэ атомай элшэ хүсэнэй талаар комиссиин түрүүлэгшэ мэдүүлээ. Ракетын тэһэрһэнэй һүүлээр 17 минутын үнгэрөөд байхада, тиишэ орохоёо хэншье зүрхэлөөгүй. Тиимэһээ тэндэ байһан хүнүүдэй гэмтэһэн гэмтээгүй тухай мэдээн комиссида абтаагүй.

Табилгын талмай дээрэ ракетын тэһэлэгдэһэн шалтагаан тухай мэдээсэгдэнэгүй.

Иигэжэ Холбоото Штадууд гурбадахяа урагшагүйдэбэ. Атомна түхеэрэлгые замбуулинай дайдада бүри дээрэ тэһэлхэ дүрбэн һэдэлгэ хамта дээрээ хэгдэһэн байгаа.

—✦—

Баруун Берлинэй хорото ааша гаргагшад замханагүй

БАРУУН БЕРЛИН, июлиин 26. (ТАСС). Баруун Берлиндэхи хорото этэгээдүүд ГДР-эй хилэдэ үсэгэлдэр баһа нэгэ добтолго хэбэ. Тэдэнэр хилэ шадар Нидеркирхнерштрассе үйлсэдэ хоёр хүсэтэ тэһэрэлгэ хээ. Тэрээнһээ уламжалан хилын бүхэлэлтэнүүд һандаргагдаһан байна.

Һанаагаа зоболтогү…

Эхэнэрнүүдые гэрэй ажалһаа сүлөөлжэ, үйлэдбэридэ, ниитын ажалда үргэнөөр хабаадуулха тушаа манай парти, правительство тон ехэ анхарал хандуулдаг гээшэ.

Энээнэй нэгэ жэшээнь гэбэл, жэлһээ жэл бүридэ үргэдэжэ байгаа үхибүүдэй ясли-саадуудай барилга болоно. Республикынгаа түб хотые абажа үзэе: алишье райондонь—Советскэ, Октябрьска, Железнодорожно районуудта саад, яслинуудай байшангай барилганууд олоор хэгдэжэ байнхай. Октябрьска районой республиканска больница шадар хүүгэдэй саадай байшан баригдажа дүүргэгдээд, бүри май һарада ашаглалгада үгтөөһэн. Мүнөө тэндэ үхибүүд эхэ, эсэгэнэрэйнгээ ажалдаа байхадань һайн харууһалгатайнууд, амаржа наадажа байна ха юм.

Тэрэ саадһаа холо бэшэ, трамвайн харгын зүүн талада хүүгэдэй яслиин 2 дабхар байшан бодхоогдонхой. Тэндэнь мүнөө штукатурка, сагаадалга гэхэ мэтын хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Иимэ барилганууд городой бусадшье районуудаар олон. Жэшээнь, Железнодорожно райондо, ТЭЦ-дэ ажалладаг хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, алба хаагшадай бүүдэй байха, 120 һууритай ясли-саада… рилга дүүргэгдэжэ, һ… ашаглалгада үгтэбэ.

—Манай ясли-саад… бүүдэй бусад иимэ… зургаануудһаа нэгэ… нилгаатай юм,—гэжэ… шань нүхэр Ямбикова… рэнэ. Яслидаа нэгэ на… сэһэн багашуулые … хүсэд гурбатай болох… саадтаа оруулжа, һүүл… һургуулида дамжуула… хэ аргатайбди. Тиигэжэ… бүүд нэгэ хүмүүжүүли… харууһан доро ясли-с… байжа һургуулиин ба… үгтэхэ болоно. Энэнь… мүүжүүлгыншье, хару… гыншье, багаһаань … юумэндэ һургахашье … лаар зохид гэжэ манд… ли-саадай хүдэлмэ… шэдтэ, һанагдана,—гэ… рэ хөөрөөгөө дүүргэ…

Үглөөнэй найман … багаар багахан коляск… гэдэ һууһаншье, эхэ, … тэйгээ хүтэрэлдэһэ… үхибүүдэй саадай … руу орожо байхыень … хат.

—Ажалдаа байхадаа… бүүд тушаагаа һанааг… бохогүй, амар бол… даа, —гэжэ түрэлхи… хөөрэлдэжэ байхань зү…

Ц. Бат…

Зураг дээрэ: ясли-са… байшан.

В. Муллерай фо…

ФУТБОЛ

Табадахи зонодо…

Сибириин футбольно талмайнууд дээгүүр РСФСР-эй «Б» классай командануудай хоорондо түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөнэй хоёрдохи эрьесын түрүүшын уулзалганууд болобо. Мүрысөөнэй түрүүшын эрьесэдэ илажа гараһан владивостогойхид Омск хото ошоод, тэндэхи командатай наадахадаа, 0:3 гэһэн тоотойгоор шүүгдэшоо. Хабаровск болон Новосибирскын сэрэгэй команданууд наадахадаа хэниинь хэнээшье илангүй—1:1 гэһэн тоотойгоор дүүрээ.

«Забайкалец» гэжэ Шэтын команда Новокузнецкын «Металлург» командатай уулзаба. Тиихэдээ хэниинь шье тоотой боложо шадаагүй. Прокопьевск городой футболистнар Благовещенскын «Амур» командатай наадахадаа, тэдэниие 2:1 тоотойгоор ш… байна.

Барнаулай «Темп» ко… өөһэдынгөө талмай дээрэ… сомольск-на-Амуре го… командые угтажа, на… 1:1 гэһэн тоотойгоор дү… Томскын «Томич» команд… хүүдэ айлшалаа. Уулза… томскынхидай илалтаар… тоотойгоор дүүрэһэн ба…

Манай «Байкал» ко… хоёрдохи эрьесын нэгэ… уулзалгаа Кемеровэй… мик» бүлгэмэйхидтэй … гөө. Тиихэдээ өөһэдынгө… рота руу аяар зургаан … гэ алдажа, нүгөөдүүлэ… ворота руу нэгэшье б… сохёогүй. Тэрэнэй һ… «Байкал» команда тү… таблица дээрэ һуурияа… шолуулһан байна.

И. Поликар…

Африкын арадуудай үнэн сэхэ хани

Гансахан хүн хоёр тосхоной хоорондо харгы гаргажа хүшэ хүрэхэгүй юм гэжэ африкынхид хэлсэдэг. Һайн харгы гаргахын тула олон хүн хэрэгтэй. Энэ аман үгые Советскэ Союзай, Африкын гүрэнүүдэй хоорондо үргэдэжэ байһан хани барисаантай жэшэхэ болоо һаа, эдэ оронуудай хоорондо хани барисаанай үргэн харгы гаргагдаа гэжэ найдамтайгаар хэлэхэдэ болохо.

Һүүлэй жэлнүүдэй туршада совет олон тоото хүнүүд Африка ошожо ерээ. Мүн энэ түбиин элдэб оронуудһаа хэдэн зуугаад хүнүүд Советскэ Союз ерэһэн байна. Бэеэ даанхай Африкын гүрэнүүдэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай СССР-тэ ерэжэ айлшалга һайн һайхан заншал болонхой. Совет хүнүүд Ганын, Гвинейн, Суданай, Эфиопиин хүтэлбэрилэгшэдые хүндэтэйгөөр айлшалуулаа. Малиин Республикын президент Модибо Кейта, Сенегалын премьер-министр Мамаду Диа, Дагомейн вице-президент Апити гэгшэдые манай арад бүри һаяшаг һайнаар угтажа, айлшалуулһан юм.

Угаа ехээр гасалан зоболон эдэлэгшэдэй ажаһуудаг түбиин ерээдүйн хуби заяанай шиидхэгдэжэ байһан мүнөө үедэ Африкын бодото патриодууд доройтон муудаһан капитализмын оронуудта хандахаяа болинхой. Тэдэнэр социализмын оронуудта найдамтайгаар хандана, яахадааб гэхэдэ, социализм арадуудта эрдэм гэгээрэлэй, һайнаар ажаһууха зам заажа үгэнэ.

Африкын үргэн ниитэ арадууд социализмые өөрынгөө ерээдүй гэжэ харана. Социалистическэ хүсэн түгэс лагериин оршон мандажа байһанай ашаар лэ африкынхидай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн мүнөө үедэ амжалта туйлана.

Национально бэеэ даанхай байдалтай боложо, бэхижэхэ замаар дабшажа ябаһан арадуудта туһалха гээшэ интернациональна уялгамнай мүн гэжэ марксизм-ленинизмын һургаал, агууехэ Ленинэй захяа заабари баримталдаг Совет гүрэн тоолоно. Эдэ арадуудтай харилсан ажаллаха гээшэ угаа шухала байна гэжэ манай парти, Советскэ правительство тоолоно. КПСС-эй XXII съезд энээниие үшөө дахин гэршэлэн харуулаа.

Хэрбээ дэлхэйн социалистическэ системын үгы байгаа һаань, Африкадахи национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе империалистнууд бэлэхэнээр дараха һэн гэжэ һүүлэй жэлнүүдтэхи ушар байдал дээрэһээ элеэр харагдана. Африкын арадуудай үнэн зүб тэмсэлдэнь туһалһанайнь, дэмжэһэнэйнь түлөө Советскэ Союзда, мүн социалистическэ бусадшье гүрэнүүдтэ ехээр баясхалан хүргэдэг Африкын патриодууд дээрэ хэлэгдэһэн баримтые һайса ойлгоно.

Һаяхан бэеэ даанхай байдалтай болоһон Африкын оронууд ехэ бэрхэшээлнүүдтэй ушарна. Африкын бэеэ даанхай олонхи оронуудай экономикын үндэһэ һууринь — хүдөө ажахы, тэрэшэлэн хариин капиталистнуудай мэдэлдэ байдаг ашагта малтамалнуудые абалгын промышленность мүн болоно. Промышленностиин бүтээн гаргаһан продукцинь эдэ оронуудай национальна олзо доходой багахан хубинень эзэлдэг. Жэшээнь, Мароккодохи промышленностиин бүтээн гаргаһан продукциин үнэ сэн национальна олзо доходойнь оройдоол 24 процентые, Тунисай—15, Эфиопиин —9, Нигериин—3,5 процентыень эзэлнэ. Арад ниитын байра байдал угаа хүшэр хүндэ болонхой. Африкын баялигынь урданайхидаал адляар хариин гүрэнүүдтэхи банкнууд болон корпорацинуудай сейфнүүдтэ орожо үргэлжэлһөөр.

Хүсэд хүл дээрээ гараадүй Африкын гүрэнүүдтэ тохёолдоһон социально-экономическа, политическэ бэрхэшээлнүүдые империалистнууд али болохоор һамбаашалжа, өөһэдынгөө хара хэрэгтэ зорюулхые оролдоно. Эдэ гүрэнүүдтэ «туһаламжа үзүүлхэмнай» гэһэн шалтаг баряад, эдэ оронуудые дахинаа богоолшолгын мэхэ гоходо оруулхые империалистнууд хүсэнэ, колониальна оронуудтал адлирхуу экономикыень тэрэ хэбээрэнь үлөөхые, баруун оронуудта хэтын хэтэдэ түүхэй эд үгэжэ байдаг болгохые оролдоно. «Монополистнууд, эдэ һайн һанаатад» хүнүүдые түбэг бэрхэшээлһээ үнэхөөрөө гаргаха зорилгоор бэшэ, харин бүри ехээр ажаллуулха, олоһон олзыень хармаанда хэхэ зорилгоор туһаламжа үзүүлнэ, урьһаламжа үгэнэ,» — гэжэ советскэ-малийска хани барисаанай митинг дээрэ Н. С. Хрущев хэлэһэн юм.

Америкын монополинууд һулаар хүгжэнги оронуудта гаргашалһан доллар бүхэндөө 2—3 доллар нэмэри олзо олоно гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Африкын байгаалиин баялигые ашаглажа байһан далайн саанахи капиталистнууд дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээрхи жэлнүүдтэ эндэһээ нэгэ миллиард 500 миллион доллар сэбэр олзо олоһон байна.

Уолл-Стридэй эзэдэй Африкада жэл бүри олодог олзоор, тус бүридөө 100 мянган киловатт хүсэтэй 150-һаа үсөөн бэшэ электростанци барижа болохо юм гэжэ экономистнууд багсаагаа. США-гай империалистнуудай «һайн һайхан хүсэлынь» эгээл иимэ ха юм!

Үнэхөөрөөшье, экономическа талаараа һулаар хүгжэнги оронуудта ажаһуудаг Африкын, мүн бусадшье арадууд мүнөө үедэ монополинуудай түрилтэдэ нилээд бэлэхэнээр харюу үгэхэ аргатай болонхой. Социализмын лагериин бэхижэһэнэй, империализмын һулараһанай ашаар эдэ арадууд хэдэн зуун жэлэйнгээ гээгдэлһээ, тулюур ядуу байдалһаа гараха, хүсэд бэеэ даанхай байдалтай болохо ехэ арга боломжотой болоһон байна.

Советскэ Союзай, Африкын залуу гүрэнүүдэй хоорондохи экономическа, культурна харилсаан жэл ерэхэ бүри үргэдэн бэхижэнэ.

Советскэ Союз, Африкын оронууд бэе бэедээ ашатай туһатай худалдаа наймаа эрхилэлсэжэ, экономическа харилсаагаа һайжаруулна. Советскэ Союз Африкын бэеэ даанхай олохон гүрэнүүдтэй — Арабуудай Нэгэдэмэл Республикатай, Эфиопитой, Судантай, Марокотой, Тунистай, Ганатай, Гвинейтэй, Малитай удаан болзороор худалдаа наймаанай хэлсээ баталаа. Гадна СССР Ливитэй, Нигеритэй, Камерунтай, мүн Африкын бусадшье оронуудтай худалдаа наймаа хэнэ. Советскэ Союз Африкын залуу гүрэнүүдтэй жэл ерэхэ бүри ехэ эд бараа андалдан абалсана. Хэрбээ 1955 ондо оройдоол 212 миллион түхэригэй эд бараа андалдан абалсаа һаа, 1960 ондо 1.228 миллион түхэригэй эд бараан андалдагдаһан байна, тусхайлан хэлэбэл, таба дахинһаа үлүүгээр дээшэлээ.

СССР Африкын оронуудта элдэб түхеэрэлгэнүүдые, машинанууд болон приборнуудые; хара, үнгэтэ металлнуудай прокадуудые; нефть, нефтиин зүйлнүүдые, мүн эдэ оронуудта шухала хэрэгтэй бусадшье олон зүйлэй эд бараа эльгээнэ. Тэдэ оронууд манда шухала хэрэгтэй болодог эд бараануудые — хлопок, ноолон, сай, кофе, какао, рис, арахис, жэмэс, ургамалай тоһон, загаһанай зүйлнүүд, эрһэн гэхэ мэтые Советскэ Союзда эльгээнэ.

Экономико болон культураяа хүгжөөлгэдэнь Африкын арадуудта, Советскэ Союзай, мүн социалистическэ бусад оронуудай туһалдаг болоһон ушар, уласхоорондын харилсаануудтахи тон шухала шатань мүн болоно. Энэ туһаламжа империалистическэ оронуудай «туһаламжаһаа» тад ондоо юм.

Бидэнэр Африкын газар дээрэ сэрэгэй баазануудые барихаяа, газарайнь баялиг ашаглахаяа, хүсэнэгүйбди, харин империалистнууд лэ Африкын оронуудта урьһаламжа үгэхэдөө иимэ эрилтэнүүдые табидаг байна. Иимэрхүү эрилтэнүүдые табиха гээшэ социалистическэ гүрэнэй ёһо гуримда таарахагүй юм. Манай аха дүүгэй туһаламжа империализмда эсэргүү тэмсэлдэнь, экономико болон культураяа хүгжөөлгэдэнь бэеэ даанхай Африкын гүрэнүүдтэ туһалха үүргэтэй.

Африкын, мүн һулаар хүгжэнги бусадшье оронуудта СССР-эй экономическа харилсаа байгуулга али али таладань ашатай туһатай байхаһаа гадна, Советскэ Союзда мүн Африкын оронуудта туһатай байна. Эдэ оронууд манһаа хүнгэлэлтэтэй урьһаламжануудые 12 жэлээр абана. Тэдэ гүрэнүүд Советскэ Союзһаа абаһан урьһаламжаяа хари гүрэнүүдтэ гаргадаг эд бараагаар, гол түлэб хүдөө ажахын продукцяар түлэдэг байха юм. Иимэ аргаар урьһаламжаяа түлэдэг гурим мүнгэнэй талаар бэрхэтэйшэг байдалда ороһон Африкын гүрэнүүдтэ, тэрэшэлэн хэрэгтэй болодог түүхэй эд болон эдеэ хоол нилээд ехээр абажа байһан Советскэ Союздашье ашатай туһатай байна.

Адли тэгшэ эрхэтэй, бэе бэедээ ашатай туһатай экономическа, техническэ харилсаае Малиин Республикатай, Гана, Гвиней, ОАР, Судан, Эфиопи, Сомали, мүн Африкын бусадшье гүрэнүүдтэй Советскэ Союз эрхилнэ. Хара, үнгэтэ металлургиин, нүүрһэнэй, горнорудно промышленностиин предприятинуудые, металл болбосоруулдаг заводуудые, гидро, теплоэлектростанцинуудые, хүнгэн, эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудые, медицинскэ эмхи зургаанууд болон һургуулинуудые барилгадань дээрэ дурсагдаһан оронуудта СССР туһална. 150 гаран промышленна предприятинуудые, мүн бусадшье барилгануудые бодхоолгодонь бэеэ даанхай Африкын гүрэнүүдтэ Советскэ Союз туһална. Тэдэ барилганууда… до—Нил мүрэн дээрэхи … хаалта, мүн бусадшье асари… рилганууд оролсоно. Даб… мэдээнэй ёһоор, Советскэ … туһаламжаар Арабуудай Н… Республикада баригдаһан … приятинуудай валова прод… металлургическа промышлен… бүтээн гаргадаг бүхы прод… 32 процентыень машина бү… промышленностиин бүтээн г… продукциин 36 процентыень, … норудна, нефтяной промыш… тиин 48 процентыень эзэлдэг… лонхой.

Революционно туйлалт… империалистнуудһаа аршала… гаалхадамнай, национальна … даанхай байдалаа бэхижүү… най сүлөөтэ, зол жаргалтай а… дал байгуулхадамнай Советск… үнэн сэхэ нүхэр мэтээр т… гэжэ Африкын олониитэ … болоо.

Советскэ Союзай аха дүү… дэмжэлгэ, туһаламжа импер… да эсэргүү тэмсэлдэнь Африк… даанхай оронуудай хүсэ шад… мээнэ, империализмын нүле… ларуулна, эб найрамдалай, … лизмын агууехэ хэрэгтэ туһ…

Ф. Сейфуль-Му…

Руанда болон Бурундиин арадууд колонизаторта эсэргүүсэн олон жэлэй турша соо тэмсэл хээ. Дэлхэйн нэгэдэхи дайнай урда тээ Германи, 1919 онһоо хойшо Бельги эдэ оронуудые өөһэдынгөө колони болгоһон байгаа. Бельгиин харгалзалгые болюулха тухай арадуудай эрилтые Советскэ Союз, бусад социалис оронууд, Африка, Азиин хэдэн гүрэнүүд ООН-до дэмжэһэн байха юм. Мүнөө Руанда ба Бурунди бэеэ даанхай гүрэнүүд боложо байнхай. Бурундиин ниислэл Усумсура городто бэеэ даанхай байдалтай болоһон ушар зорюулагдаһан һайндэр.

ЮПИ-гэй. ТАСС-ай фото.

Редакторай орло…
М. Н. НИМА…

Манай адрес, телефону…

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. ТЕ… ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. редактора … 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной жизни … пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советского стр… тельства—47-59, промышленности, транспорта, информаци… 35-14, культуры, литературы и искусства—34-05, пис… и рабселькоров—40-49, отдел переводов и корректоро… — 35-95, бухгалтерия — 37- 32. Для междугородн… переговоров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культ… Бурятской АССР.

00936. Зак. № 339…

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1962 оной июлиин 28.